

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: אֲתָנָה, סְלוּק – סוּף-פְּסוּק (נקראים קיסרים ותפקידם) – לְהַבְלִיל; מוֹנֵה – רְבוּי; מִקְּדָן פִּשְׁטָא – מוֹצֵא מִפְּשֻׁט; מִרְכָּא = מִרְכָּן, רְבוּי – דְרָגָא – מְצוּרָה; תְּבִיר – מַחְלֵק, מְעַשֵׂה, לֹא מְמַשׁ; טְפָאָא = טְרָקָא – שְׂוִי
מִשְׁמַעוּת, רְבוּי מִתְּפַשֵּׁת; מִרְכָּא טְפָאָא – קָבִי שְׂעִשְׂוִיה לְגוּלוֹ, יְתוּר לְרִבּוּת, מְכַל מְקוּם; דְרָגָא תְּבִיר טְפָאָא – קְבוּצָה עִם הַלְכָה שׁוֹה לְפִרְטִיה; מִרְכָּא תְּבִיר טְפָאָא – קְבוּצָה עִם הַלְכָה לֹא שׁוֹה לְפִרְטִיה; תְּבִיר מִרְכָּא טְפָאָא – קְבוּצָה שֶׁהַלְכָה
הִלָּךְ רַק עַל חֵלֶק מִפְּרִיטִיה; מְקָף – רַב-מִצָּב שֶׁל הַמְּטוּעִם, בְּד"כ מִצָּב אֲחֵר נִדְרָשׁ; פְּסָק ו- סְדוּר שֶׁנִּחְלַק, הַשְׁלֵם וְהַחֲלֵק נִדְרָשִׁים; זְרָקָא סְגוּל – מוֹסִיף מֵהַעֲנִין עַל הַעֲנִין אוֹ גוֹרֵעַ מֵמֵנוּ; פִּשְׁטָא – פִּשְׁטוּת, 1; זְקָף-קָטָן – 2; זְקָף-גְּדוֹל – 3;
רְבִיעַ – 4 ... זְקָף-קָטָן ... זְקָף-קָטָן בְּחַצֵי פְּסוּק – הַקָּשׁ; הַשְׁלִישִׁי: (קְדָמָא – סְדוּר קְדוּמוֹת; אוּלָא = גֵּרֵשׁ = גֵּרֵשִׁיף – יוֹצֵא מֵהַעֲנִין; קְדָמָא אוּלָא – מְלֻמָּד) דְרוּשׁ בְּפִסּוּק בְּכַעֲנִין חֵלֶק מִי"ג מִדּוֹת דֶּר' יִשְׁמַעְיָאֵל; תְּלִישִׁא-קָטָנָא = תְּרִסָּא –
דְרוּשׁ בְּפִסּוּק שְׂוִי, מְחַצֵּר, עִקְרִיה; תְּלִישִׁא-גְּדוּלָה = תְּלִישִׁא – דְרוּשׁ בְּפִסּוּק וּלְפָנָיו שְׂוִי, מְחַצֵּר, עִקְרִיה, פֶּר – דְרוּשׁ מֵהַפְּסוּק רִעוֹן לְנוֹשָׂא אֲחֵר בְּהַלְכָה;

1.1 ויקרא בהר כהא,

ויקרא בהר כהא, - ב: [א] וידבר ה' אל-משה בקהר סיני לאמר:

[ב] דבר אל-בני ישראל ואמרת אליהם כי תבאו אל-הארץ אשר אני נתן לכם ושבתה הארץ שבת לה:

[פסיקתא זוטרטא (לקח טוב)] ויקרא פרשת בהר [המתחיל דף ס"ט,ע"ב]
[כה, ב] **דְבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם. לְדוֹרוֹת. כִּי תָבֹאוּ אֶל-הָאָרֶץ. אֵל הָאָרֶץ הַמְיֻחָדֶת. אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם. וְלֹא עֲמֹן וּמוֹאָב. וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ שִׁבְתָּ לָהּ. לְהוֹדִיעַ כִּי לֵה' הָאָרֶץ. בְּרָא אֶת עוֹלָמוֹ בַּשְּׁשֶׁה יָמִים וְנַח בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי. נָתַן הָאָרֶץ לְחָרוֹשׁ וּלְזֹרַע שֵׁשׁ שָׁנִים וּלְשִׁבּוֹת שְׁבִיעִית:**

דְבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם – זְקָף-קָטָן מְלֻמָּד עַל שְׁנֵי לִימּוּדִים, אֶחָד מֵהֶם עֲשׂוּי לְהִיּוֹת דְבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – גֵּרֵשִׁיִּים מֵהַפֶּךְ פִּשְׁטָא כַּעֲנִין יֵצֵא מִן הַכֹּלֵל לְהַקְלֵל וְלֹא לְהַחְמִיר. כֹּאן מְלֻמָּד כִּי שְׁבִיטַת הַשְּׁבִיעִי בְּשַׁבַּת וּשְׁבִיטַת הָאָרֶץ בַּשְּׁנֵה שְׁבִיעִית מְקִילִים עַל הַיִּשְׂרָאֵלִי אֶת עֲבוֹדַת ה' וּמְשִׁפְעִים לוֹ בְּרַכָּה. וּמִפְּר' אַח"מ אוֹמֵר יֵשׁ לְלִמּוּד הַלְּהַזְהִיר הַגְּדוּלִים עַל הַקְּטָנִים לְחַנְכֵם בְּמִצְוֹת לְפָנָי חַיּוּב כְּבוּרִים וְאִז יִקְלוּ עֲלֵיהֶם קִיּוּמָם מִשְׁעַת חַיּוּבָם בְּמִצְוֹת.

דְבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – גֵּרֵשִׁיִּים מֵהַפֶּךְ פִּשְׁטָא כַּעֲנִין יֵצֵא מִן הַכֹּלֵל לְהַקְלֵל וְלֹא לְהַחְמִיר.

דְבַר – גֵּרֵשִׁיִּים בְּתַפְקִיד כַּעֲנִין יֵצִיאֵת מִצְוֹת שְׁמִיטָה מְכַלֵּל מִצְוֹת לְלַמַּד כִּפ' רש"י בשם תו"כ (א) בְּקֶהַר סִינִי – מֵה עֲנִין שְׁמִיטָה אֲצֵל בְּקֶהַר סִינִי, וְהִלָּא כָל הַמִּצְוֹת נִאֲמָרוּ מִסִּינִי? אֵלֵּא מֵה שְׁמִיטָה נִאֲמָרוּ כִּלְלוּתִיה וּפְרִטוּתִיה וּדְקוּקִיה מִסִּינִי, אִף כּוֹלֵן נִאֲמָרוּ כִּלְלוּתִיהָ וּדְקוּקִיהָ מִסִּינִי; כִּךְ שְׁנוּיָה ב'תּוֹרַת כְּהֻנִּים' (בְּהַר פִּרְשָׁתָא א,א).

וּמִפְּרִשׁ [רש"י] אֶת תּו"כ ב-(כה,א), וּמְסַבֵּיר וְנֹרָאָה לִי שֶׁכֶךְ פִּירוּשָׁה: לְפִי שְׁלֹא מִצִּינוּ שְׁמִיטַת קְרָקְעוֹת שְׁנִשְׁנִית בְּעִרְבוֹת מוֹאָב בְּמִשְׁנֵה תּוֹרָה, לְמַדְנָו שְׁכִלְלוּתִיה וּפְרִטוּתִיה כּוֹלֵן נִאֲמָרוּ מִסִּינִי, וְבֵא הַכְּתוּב וּלְמַד כֹּאן עַל כָּל דְּבוּר שְׁנִדְבַר לְמִשְׁנֵה שְׁמִיטָה הִיוּ כּוֹלֵם כִּלְלוּתִיהָ וּדְקוּקִיהָ, וְחִזְרוּ וְנִשְׁנָו בְּעִרְבוֹת מוֹאָב.

[שפת"ח] (וי בהר כהא).. מכת יתור לשון של בְּקֶהַר סִינִי. ... למה נאמר כאן בְּקֶהַר סִינִי? אלא בא ללמד כאן על כל דבור ודבור

שנאמרו למשה שמסיני היו כללותיה ודקדוקיה. והרי בנין אב לכל התורה כולה.

(וי בהר כהא, א) בְּקֶהַר סִינִי – מִרְכָּא טְפָאָא, כַּעֲנִין קְבוּצַת דְּבָרִים הַעֲשׂוּיָה לְהַתְּרָחֵב, אֲפֻשֵׁר שְׁבִשְׁלִיב עִם פְּסוּק (כה,ב) בֹּא לְלַמַּד דְּרַשְׁתָּ תו"כ מֵה שְׁמִיטָה נִאֲמָרוּ כִּלְלוּתִיה וּפְרִטוּתִיה וּדְקוּקִיה מִסִּינִי, אִף כּוֹלֵן נִאֲמָרוּ כִּלְלוּתִיהָ וּדְקוּקִיהָ מִסִּינִי;

כְּמוֹ-כֵן בְּפִסּוּק שְׁעוֹסֵק בְּכָל מִצְוֹת הַתּוֹרָה נִמְצְאָת תְּבִנִית כּוֹזֵאת וְעַם פִּירוּשׁ דּוּמָה (וי בחקתי כו,מו) אֵלֵּא הַחֲקִים וְהַמְשַׁפְּטִים וְתוֹרַת אֲשֶׁר נָתַן ה' בְּיַד וּבִיּוֹן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקֶהַר סִינִי בְּיַד-מֹשֶׁה: פ (וי בחקתי כו,מו) בְּקֶהַר סִינִי – מִרְכָּא טְפָאָא, כַּעֲנִין קְבוּצַת דְּבָרִים הַעֲשׂוּיָה לְהַתְּרָחֵב,

לימוד שני: (כה,ב) דְבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – גֵּרֵשִׁיִּים מֵהַפֶּךְ פִּשְׁטָא כַּעֲנִין יֵצֵא מִן הַכֹּלֵל לְהַקְלֵל וְלֹא לְהַחְמִיר.

קְשׁוּר לְנוֹשָׂא שְׁנַת שְׁמִיטָה וְלִנְאָמַר בְּסִיפָא שֶׁל הַפְּסוּק וְשָׁבְתָה הָאָרֶץ שִׁבְתָּ לָהּ. וְבֵא הַקְלֵל בְּמִשְׁמַעוֹת שְׁבִיטַת הָאָרֶץ. [דִּינֵי שְׁבִיעִית, דְּגַל יְרוּשָׁלַיִם, פֶּרֶק מְלֹאכּוֹת דְּאוּרִיתָא וְכִלְלוּתָהּ, פֶּרֶק מְלֹאכּוֹת דְּרַבְנָן וְכִלְלוּתָהּ] ... מְלֹאכּוֹת דְּאוּרִיתָא וְדַרְבְּנָן שְׁמַטְרָתָהּ לְתוֹעֵלַת הַצְּמִיחָה אֲסוּרוֹת בְּאוֹפֵן מַחְלֵט. מְלֹאכּוֹת דְּאוּרִיתָא אֲסוּרוֹת אִף אִם הֵם בְּאוֹת "לְאוּקָמִי" כְּלוּמַר לְשִׁמּוֹר עַל הַקִּיִּים וּלְמַנּוּעַ הַפְּסֵד, אֲבֵל עֲבוֹדוֹת דְּרַבְּנָן הַבְּאוֹת לְשִׁמּוֹר עַל הַקִּיִּים מוֹתְרוֹת אֲבֵל רַק בְּגִידוּלִין שְׁאִין בְּהֵם אִיסוּר סְפִיחִין.

וְעוֹד מוֹתֵר קְטִיף וְלִיקוּט פִּירוֹת שְׁשִׁית הַמְּבַשְׁלִים בְּשְׁבִיעִית לְלֹא גַבְלוֹת שְׁנַת שְׁבִיעִית (לֹא לְמַסְחָר, לֹא לְהַפְּסֵד) כְּכַמוֹת וּבְכִלִּים שֶׁל שֵׁשׁ שָׁנִים שְׁבִין שְׁבִיעִית לְשְׁבִיעִית, וְהוֹצֵאתָן לְחוּ"ל.

הַתּוֹרָה הַסְּמִיכָה מִצְוֹת שְׁמִיטָה לְהַר סִינִי לְלַמַּד ע"י יוֹצֵא מִן הַכֹּלֵל, שְׁאֵף-עַל-פִּי שְׁאִיזָה פְּרִטִים מִמִּצְוֹת שְׁמִיטָה לֹא נִשְׁנָו בְּמִפּוֹרֵשׁ בְּעִרְבוֹת מוֹאָב, תְּבִנִית הַטְּעָמִים שֶׁל דְבַר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל – גֵּרֵשִׁיִּים מֵהַפֶּךְ פִּשְׁטָא פּוֹעֵלַת בְּתַפְקִיד כַּעֲנִין יֵצֵא מִן הַכֹּלֵל לְהַקְלֵל וְלֹא לְהַחְמִיר. תְּקַל עַל עֲצֻמְךָ כֹּאשֶׁר תֵּאֱמָר בְּמִסּוּרָתָהּ, שְׁכַל שְׁנֵי שָׁנִים בְּהַר סִינִי נִשְׁנָו בְּעִרְבוֹת מוֹאָב. אַע"פ שְׁלֹא הִכֵּל נִשְׁנָו בְּמִפּוֹרֵשׁ.

לְפִי הַשִּׁיטָה הַמְּצִיעָה נְקוּדוֹת קְשֶׁר בֵּין טְעָמֵי הַמְּקָרָא לְתוֹרָה שְׁבַע"פ, מְשׁוּעֵר כִּי תְּבִנִית הַטְּעָמִים שֶׁל הַכְּתוּב כֹּאן (כה,ב) אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם הַמְּכִילָה פְּעָמִיִּים זְקָף-קָטָן בֵּין שְׁנֵי טְעָמִים קִיסָרִים (כֹּאן סְלוּק מִן הַפְּסוּק הַקּוּדָם וְאֲתָנָה שְׁאֲחָרֵי הַכְּתוּב הַזֶּה) מְלַמַּדַת עַל בְּסִיס אוֹסֵף הַפְּסוּקִים לְדְרָשׁוֹת הַתּוֹרָה שְׁבַע-עַל-פֵּה שְׁמוּפִיעַ בְּהֵן אוֹפֵן דְרָשָׁה "בְּנִין אֲב" או "הַקָּשׁ", "או דְּבַר הַחֲזוֹר וְקוּרָה" בְּכַתוּב שְׁעִלְיוֹ אוֹ בְּסִמּוּךְ אֵלָיו נִאֲמָר אוֹפֵן דְרָשָׁה כֹּזָה, מוּפִיעָה תְּבִנִית הַטְּעָמִים פְּעָמִיִּים זְקָף-קָטָן וְלַעֲתִים נְדִירוֹת זְקָף-קָטָן גְּדוֹל בֵּין שְׁנֵי קִיסָרִים (אֲתָנָה ... סְלוּק אוֹ סְלוּק אֲתָנָה). אֲמַנֵם בְּפִסּוּק (וְיִקְרָא בְּהַר כְּה, א) "בְּקֶהַר סִינִי". אִין תְּבִנִית זֹאת אֲבֵל בְּפִסּוּק הַסְּמוּךְ אֵלָיו (וְיִקְרָא בְּהַר כְּה,ב) הַעוֹסֵק בְּמִצְוֹת שְׁמִיטָה וְהַמְּשַׁמֵּשׁ כְּבִסִּים לְמַסְקַת תּו"כ מִצְּמַצַּת תְּבִנִית זְקָף-קָטָן ... זְקָף-קָטָן בֵּין שְׁנֵי קִיסָרִים בְּכַתוּב אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם, הַתְּבִנִית הַזֹּאת מוּפִיעָה בְּתוֹרָה כ-676 פְּעַם וּמְתוּכָם זֹהוּ עַד עֵתָה 120 בְּדְרָכֵי דְרָשָׁה אֵלוֹ. לְכֵן עוֹלָה הַהֲשַׁעְרָה כִּי זֶה אֲפֻשְׁרוֹת לְלִימּוּד בְּנִין אֲב.או הַקָּשׁ אוֹ דְּבַר הַחֲזוֹר וְקוּרָה. כֹּאן זֶה בְּנִין אֲב כְּפִירוּשׁ שְׁפַת"ח שְׁהוּבָא לְעִיל.

ויקרא בהר כהד: ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ שבת לה' שְׂדֵה לֹא תִזְרַע וְכִרְמָךָ לֹא תִזְמַר:

ובשנה השביעית – מוֹנֵה רְבִיעִי, אֵילוֹ לְפַחוֹת אַרְבַּע דְּרָשׁוֹת יִלְמַדְנּוּ מִכָּךְ? וְהֵאֵם הֵן קְשׁוּרוֹת לְהַמְשֵׁךְ הַמְּקָרָא?

אוֹסֵף (א) ע"פ פְּסִיקְתָא זוֹטְרָתָא (לְקַח טוֹב) וְיִקְרָא פִּרְשַׁת בְּהַר דָּף ע עֲמוּד א קְשׁוּר לְהַמְשֵׁךְ הַמְּקָרָא וּמְלֻמָּד כִּי לְשְׁבִיטַת הַקְּרָקַע שֶׁל הַשְּׁנֵה שְׁבִיעִית, הֵינְנוּ לֹא תוֹרַע ... לֹא תוֹמְרוּ יֵשׁ לְפַחוֹת אַרְבַּע אוֹ חֲמֵשׁ הַלְכוֹת.

ובשנה השביעית שבת שבתון יהיה לארץ. מהו שבת שבתון (א) שתי שבתות להביא את שנחנטו פירותיהן כשביעית ולא נגמרו

עד שנה שניה או שלישית שאתה נוהג בהן דין שביעית והן חייבין בפירות כשביעית שנאמר (ויקרא בהר כהה) שנת שבתון יהיה

לארץ מכאן אמרו במסכת שביעית בנות שוח שביעית שלהן שניה לשלש שנים. פירוש בנות שחה תאני חירותי ואינן יפות כשאר כל

התאנים. והא אם נחנטו כשביעית אין פירות האכל עד שנה שניה לשמטה הבאה שהן עושות שלש השנים שביעית וראשונה ושניה.

(ב) ולכל האילנות היא שנה שניה וחייבין פירותיהן במעשר ופטורין מן הביעור. (טט - והביעור בשנה התשיעית)

(ג) ואלו בנות שוח נוהג בהן בשנה שניה דין שביעית ופטורין הן מן המעשר וחייבין בביעור שנאמר (ויקרא בהר כהה) שנת שבתון

יהיה לארץ.

(ד) וכן אמר רבי יהודה בפרסות שביעית שלהם מוצאי שביעית שהן עושין לשתי שנים.

(ה) שבת לה'. להודיע חומר השביעית שהרי שבת בראשית נאמרה בה שבת לה' ושביעית נאמר בה (ויקרא בהר כהה) שבת לה'.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
 תמצית ההשקפה: אהבה – סוף-סוף (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל: מונח – רבוי: מונח פשוט – מוציא מפשט: מרכא = מאריך, רבוי: דרגא – מצרף: תביר – מחלק, ממש, לא ממש; טפא = טרף – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפא – קב"ש עשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שווה לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה עם ההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מנח – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק 1 – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשוט, 1; זקא-קטן – 2; זקא-גדול – 3; רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסק – היקש; השלישי: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקרה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקרה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

שְׂדֵדָה לֹא תִזְרַע וְכַרְמֶךָ לֹא תִזְמַר: כל מלאכה שבשדך וכל מלאכה שבכרמך כגון החרישה והעדרו והניכוש והכיסוח והבקוע ואין מאבקין ואין מפרקין ואין מזבלין ואין מקרסמין ואין מזרדין ואין מפסלין באילן כל מלאכות שצורך השדה והכרם אסור ושאר מלאכות של (בית דין) מותרין:

לענין מספר השנים שבהן מורגשת השפעת שנה שביעית יש לומר כי (א) 45 יום קודם לשנה שביעית אין לנטוע. ובימי בית המקדש שבתו מעבודות שדה כבר מפסח בשנה הששית; (ב) השנה השביעית עצמה; (ג) השנה השמינית שבה יש לנהוג קדושת שביעית בירקות ופירות שגדלו בשנה שביעית; (ד) בתאנים הנקראים בנות שווח יש קדושת שביעית גם בשנה תשיעית

אוסף (ב) ללא קשר להמשך המקרא
 (א) ר"ה בתשרי הוא היום הקובע לכניסת ויציאת שנת שמיטה בבלי ראש השנה תב, ולשמיטין. מנלן? דכתיב (ויקרא בהר כה, ד) **וּבִשְׁנֵה הַשְּׁבִיעִית שָׁבַת שְׁבַתוֹן יִהְיֶה לְאַרְצְךָ**, וגמר שנה שנה מתשרי, דכתיב (דברים יא) מראשית השנה. - ולגמור שנה שנה מניסן, דכתיב (שמות יב) ראשון הוא לכם לחדשי השנה. - דנין שנה שאין עמה חדשים משנה שאין עמה חדשים, ואין דנין שנה שאין עמה חדשים משנה שיש עמה חדשים
 (ב) ובמוצאי שביעית - הקהל
 (ג) ולא שביעית ליציאת עבד עברי ואמה עבריה

ולזה אפשר להוסיף את אוסף (ג) שבו שני פרטים קשורים לשביתת הארץ, ע"פ **זוהר - רעיא מהימנא כרך ג (ויקרא) בהר קח, ב** **וּבִשְׁנֵה הַשְּׁבִיעִית שָׁבַת שְׁבַתוֹן** וגו',

- (א) פקודא דא לשבות בשנה השביעית (היינו הכנה לשביתת הארץ)
- (ב) ואבתריה לשבות בשביעי, (השביתה עצמה בשנה השביעית)
- (ג) ואבתריה להשמיט כספים בשביעית (שמיטת כספים בסיום השנה השביעית **דברים ראה טו**)
- (ד) ואבתריה למנות שבע שנים שבע פעמים והיו לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה, וגו' בסה"כ ביניהם יותר מארבע הלכות הקשורות לשנה השביעית

ויקרא בהר כה, ו: - ו [ה] את ספית קצירך לא תקצור ואת ענבי ניוהך לא תבצר שנת שבתון יתנה לארץ: [ו] ויתנה שבת הארץ לכם לאכלה לה ולעבדתי ולאמנתה ולשכיריך ולתושביך הנגרים עמך: ויתנה - תלישא-גדולה, לימוד אלפניו ולאחריו בתפקידי תלישא.

לימוד לאחריו – בתפקיד של עקירה ומחיצה ושיעור, עקירת מחיצת הבעלות ולהפקיר הפרות שבשדות ובמטעים לכל, וגם במצוות ביעור מן הבית. **כרש"י** שלא תנהוג במ כבעל הבית אלא הכל יהיו שוים בה וגו' **ו' יוסף בכור שור והכל אוכלים משולחן גבוה**. יש לכך גם בטוי בפריצת ארבעה או יותר פרצות בגדר השדה והכרם. ואולי לכך ירמו גם **ויקרא בהר כה, ד** **וּבִשְׁנֵה הַשְּׁבִיעִית** – מונח רביע, לפחות ארבע פרצות בגדר.

- * לימוד לאחריו – ע"פ בבלי סוכה מ, ב, בתפקיד בעל בחינה נעלה, הגדל בשנת השבת ישאר בהוויתו,
- * א' נשאר בקדושת שביעית או שנת יובל גם כאשר נמכר בכסף או בחליפין וגם הנכנס במקומו נתפס בקדושת שביעית רק אם יוחלף שוב אז החילוף הראשון יצא לחולין והאחר יתפס בקדושת שביעית (ראה **בבלי סוכה מ, ב** "היתה לכם")
- * ב' תלישא גדולה בתפקיד לימוד אלפניו עוקר האיסור הגורף המשתמע **מפסוק ה'** מדאורייתא הותר איסוף הספחים שב- (כה, ה),
- * ג' תלישא גדולה בתפקיד לימוד אלפניו בשיעור מזון שלוש סעודות לאדם, שיטול אדם מן ההפקר המיוחד הזה של שביעית בכל פעם שלוקח מן השדה והכרם ולא לצבירה ולמסחר. אסוף ספחים נאסר מדרבנן.

ויקרא בהר כה, יב: פי יובל הוא קדש תהיה לכם מן-השדה תאכלו את-תבואתה: ירושלמי שביעית פ"ד ה"ז (וילנה יב ב) (ההסברים בסוגרים ע"פ אור יעקב)

גמרא ... כתיב (**ויקרא בהר כה, יב**) **פי יובל הוא קדש תהיה לכם וגו' (מן-השדה תאכלו את-תבואתה)** מה תבואתה קודש אף היא קודש. (דורש מהתיבות **מן-השדה תאכלו את-תבואתה**: , להקיש **השדה** דהיינו ארץ-ישראל עצמה, ל- **תבואתה**, מה תבואת ארץ-ישראל קודש, שנוהגת בה קדושת שביעית ושאר מצוות התלויות בארץ, אף ארץ-ישראל עצמה קדושה **הוא** ויש לחבבה מפאת קדושתה ומביא עובדות מהאמוראים שהיו מחבבים את הארץ וגו'). מסיימת הגמרא (**תהי' קבטו**) **פי-רצו עבדיך את-אֲבִינֶה וְאֵת-עַפְרָה יִחַנְגוּ:**

- טט – (א) קדושת תבואת שביעית נלמדת בהיקש מקדושת תבואת יובל מכאן. לכן כאן מתאים לומר מה תבואת שנת היובל קודש כך גם ארץ-ישראל עצמה קדושה ויש לחבבה מפאת קדושתה.
- (ב) [תורה שלמה – ירושלמי שביעית פ"ד ה"ז]: מביא מוקדם שהוא מאוחר המלמד על קדושת תבואת יובל: (**וי' בהר כה, יב**) **פי יובל הוא קדש תהיה לכם**... | **תבואתה**]:
- כתיב (**וי' בהר כה, יב**) **פי יובל הוא קדש תהיה לכם וגו'** מה היא (הארץ) (טט: הכתובה מוקדם) קדש אף **תבואתה** קודש (טט: ע"י ניצול תבנית הטעמים של **מן-השדה** – קדמא זקף-קטן במלים מוקפות משמעו כעין מוקדם והוא מאוחר בענין צרף את הכתוב מאוחר בסוף הפסוק אל הכתוב מוקדם) (ויש לנהוג בפירות שלה קדושה בשנת הקודש ולפיכך לא ניתן אלא לאכילה ולא להפסד, **פני משה**)
- (ג) **מן-השדה** – קדמא זקף-קטן במלים מוקפות כעין מידה מוקדם והוא מאוחר בענין. **דרוש** מה **את-תבואתה** המאוחר בענין קודש אף המוקדם בענין **מן-השדה** – ארץ-ישראל **קודש**
- (ד) **תאכלו את-תבואתה**: – טפחא סלוק, טפחא שנוי באופן הביעור. סלוק – מגביל, אכילת האדם מתבואת הארץ מוגבלת לכל זמן שיש לחיה לאכול מן השדה. כלה מן השדה כלה (בער) מן הבית, בשנוי לא בביעור ממש אלא בהפקר.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
 תפיסת ההשקפה: אתנח, סלוק – סוף-ספוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוסף פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממש, לא ממש; טפחא = טרפא – שני
 משמעות, רבוי מהפשוט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שזה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שזה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שההלכה
 הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; ספס' – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
 רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישית: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ף – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
 דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקרה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקרה, פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

1.2 ויקרא בהר כה,א

ויקרא בהר כה,ג:

שש שנים תזרע שדך ושש שנים תזמר פרמך
 ואספת את-תבואתה:

ירושלמי שביעית פ"ב ה"ה (וילנה ה ב) אמר רבי זעירא כתיב (וי' בהר כה ג) שש שנים תזרע שדך – מהפך פשטא מונח זקף-קטן –
 (הגמרא מדלגת על חלק הפסוק הבא ושש שנים תזמר פרמך – מרכא טפחא מונח אתנח)

(וממשיכה בכתוב) ואספת – טפחא את-תבואתה – סלוק
 ששה זורעין וששה אוספין וגו'

השנה שמות משפטים כג י: ושש שנים תזרע את-אדך ואספת את-תבואתה:

ושש שנים תזרע את-אדך – אתנח

ואספת – טפחא את-תבואתה – סלוק

פירוש אור יעקב – דמשמע להגמרא שתיבת ואספת – טפחא קאי על שש שנים הנאמר לפני-כן, שבעינן (שצריך) שש שנות זריעה
 ושש שנות אסיפה

פירוש פני משה כתיב שש שנים – מהפך פשטא ברייתא בתורת כהנים פ' ב מנין לאורז ולדוחן ולפרגין ולשומשומין שהשרישו לפני
 ראש השנה כונסין אותם בשביעית (כי נחשבים פירות ששית)? תלמוד לומר ואספת את-תבואתה – טפחא סלוק בשביעית. יכול אע"פ
 שלא השרישו (לפני ראש השנה) תלמוד לומר ושש שנים תזרע שדך ... ואספת ששה זרעים וששה אסיפים לא ששה זרעים ושבעה
 אסיפים. כלומר מיתורא ד- ואספת – טפחא, דרשינן שאתה אוסף בשביעית מה שנזרע בששית וגו'

- טט – מהלך הסוגיה בתרומות ומעשרות וכך לשביעית נתן פסוק לתבואות ולזית שילכו אחר שליש גידולן, פסוק במקום אחר מדבר
 על פירות שהולכים בהם אחר חנטה
- לפי רבי זעירא הפסוק ויקרא בהר כה,ג: הוא עבור צמחי מאכל (אורז, דוחן, פרגין, שומשומין) שהולכים בהם אחר השרשה. צמחים
 אלו נזרעים או נשתלים סמוך לראש השנה ולא לפני-כן. זמן השרשתם הוא הקובע לשנת תרומות ומעשרות (תרו"מ) ואם נזרעו לפני
 ראש השנה של שביעית והשרישו קודם לראש שנה שביעית, הפירות יחשבו לתרו"מ של שנה ששית.
- ואספת את-תבואתה – טפחא סלוק, את-תבואתה סלוק מגביל את התבואה לתרו"מ לשנה שבה השרשה הייתה קודם לראש
 השנה של שנה הבאה משש שנים במחזור של שבע שנים. ואספת – טפחא בתפקיד פותח טפח להתאפיין מענין הנדרש מ- את-
 תבואתה ללמד כי ואספת יכלול תבואה שהשרישה קודם ראש השנה הבאה לענין תרו"מ של שנת השרשה של צמחים אלו אף-
 על-פי שנאספת בשנה שאחרי שנת השרשה.
- ואספת – טפחא, טפחא ללא מרכא לפני בתפקיד רבוי לא מוגבל מרבה את כל סוגי התבואות שהשרישו קודם ראש השנה לענין
 תרו"מ של שנת השרשתם למרות אסיפתם בשנה אחרת. ובתוך כך גם אסיפה בשנה שביעית שתחויב בתרו"מ של ששית.

פסוק ויקרא בהר כה,ג לימד על תרו"מ של יבולי אורז דוחן פרגין ושומשומין שלא בשנת השרשתם שיהיו לשנת השרשתם ולא לשנת
 אסופם. החבת ענין חיוב תרו"מ ליבולים אחרים לפי בחינות אחרות נמצא בפסוק (ויקרא בהר כה,ד) ובשנה השביעית שבת שבתון יתנה לארץ שבת לה' שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר:

- בפסוק הבא (וי' בהר כה,ד) שדך לא תזרע וכרמך לא תזמר נלמד מ- וכרמך – טפחא שהמלאכות האסורות בשביעית הן אלו
 שנוהגות בכרם ובשדה. מזה יש ללמוד ש- (וי' בהר כה,ג) ואספת מדבר גם על תבואות הכרם (רובם הולכים בתר חנטה) וגם על
 תבואות השדה (שליש גדולם קודם ר"ה או השרשה קודם ר"ה)
- אלו שהביאו שליש בשנה אחת בד"כ נאספות באותה שנה אבל גם אם נאספו אחר כך לענין תרו"מ הולכים לפי השנה שבה הביאו
 שליש גידולם
- כך גם בחנטה
- אז כשם שאלו נאספות בשנה שאחרי בכל זאת לתרו"מ הולכים לפי שנת שליש וחנטה כך גם לאלו שהשרישו לפני ר"ה לתרו"מ
 הולכים אחר שנת השרשה.
- לכן גם אם נאספו בשביעית נחשבים לתרו"מ לששית.

ויקרא בהר כה ו – ז,יב:

[ו] ויהי שבת הארץ לכם לאכלה לה ולעבדך ולאמתך ולשכירך וילתושבך הנגרים עמך:

[ז] ולבנתמך ולחנה אשר בארצך תהנה כל-תבואתה לאכל: ס

[יב] פי יובל הוא קדש תהנה לכם מן-השדה תאכלו את-תבואתה:

זכריה יא ח: ואכחד את-שלישת הרעים בגרר אחר ותקצר נפשי בהם וגם-נפשם בקלה בי:

תהלים קב טו: פי-רצו עבדיך את-אבניה ואת-עפרה יחננו:

שה"ש ב יג: התאנה חנטה פניה והנפנים | סמך נתנו רית קומי לכי לה רעתי יפתי ולכי-לה: ס

מתני' מאימתי אוכלין פירות האילן בשביעית?

- פני משה משום דכל זמן שאינן ראוין לאכילה אסור לקוף ולאכול שהרי הוא מפסידן ורחמנא אמר (וי' בהר כה,ג) לאכלה ולא
 להפסד (פסחים נב,ב)

הפגים משחזריו אוכל בהן בפיתו בשדה, בחילו כונס לתוך ביתו וכן כיוצא בו בשאר שני שבוע חייבין במעשרות.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
 תפנית ההשקפה: א. סוף-סוף (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל: מונח – רבוי; מוקף פשוט – מוציא ממשט; מרכא = מאריך; רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק; ממעט; לא ממש; טפא = טרנא – שני
 משמעות, רבוי ממשט; מרכא טפא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרכא טפא – קבוצה שההלכה
 חלה רק על חלק מפרטיה; מקף-רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; סוף 1 – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרנא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשוטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
 רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי ספוק – היקש; השלישיה: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
 דרוש בפסוק שער, מתיצב, עקרה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מתיצב, עקרה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

- פני משה הפגין. פגי תאנה כדכתיב (ש"ש ב'ג) **הַתְּאֲנָה הַנְּטָה פְּיָתָהּ**.
- אוכל בהן פתו בשדה. אבל לא יכניסם בתוך ביתו, כדודיש בגמ' דכתיב (וי' בהר כה"ג) **כָּל-תְּבוּאֹתֶיהָ לְאָכֹל** וכתיב (וי' בהר כה"ג) **מִן-הַשְּׂדֵה תֹאכְלוּ אֶת-תְּבוּאֹתֶיהָ**. בענין שתי תבואות הכתוב מדבר **אחת** מענין השדה ו**אחת** שמותר לו לאכול בבית והיינו כשנתבשרו כדקתני בסיפא.

גמרא מהו ביחילו. ר' חייא בר בא אמר חיייתה כמה דתימר (**זכריה יא,ח**) **וְגַם-נִפְשָׁם בְּחִלָּה בִּי** :

כתיב (וי' בהר כה"ג) **וְלִבְהִמְתָּךְ וְלַחֲיָה אֲשֶׁר בְּאָרְצֶךָ תִּהְיֶה כָּל-תְּבוּאֹתֶיהָ לְאָכֹל**: ר' חייא בר בא אמר שתי תבואות אחת מן הבית ואחת מן השדה וכתיב (וי' בהר כה"ג) **מִן-הַשְּׂדֵה תֹאכְלוּ אֶת-תְּבוּאֹתֶיהָ**.

- ר"ש סיריליאו** מאימתי אוכלין פירות האילן בשביעית? דפירות האילן אסור (לאכלן) (לתלשן מן האילן) קודם שיגיעו לעונת המעשרות דבעינן דנחית עלייהו שמא דפרי, וטעמא מפרש ב-**ת"כ בהר פ"א** דכתיב (וי' בהר כה"ג) **תִּהְיֶה כָּל-תְּבוּאֹתֶיהָ לְאָכֹל** מכאן שאינה נאכלת אלא **תבואה**, מכאן אמרו מאימתי אוכלין פירות האילן בשביעית הפגין משזריחו וכו' כדתנן במתני'. ובגמרא דהכא מפרש טעמא אחרנא דכתיב (וי' בהר כה"ג) **קָדַשׁ בֵּין בֵּין הִיא בֵּין תְּבוּאֹתֶיהָ** (בין שנת היובל בין תבואתה) לומר לך דקדושה **תבואתה** וכי היכי דגבי קדשים אין מביאין אתן לבית הפיסול (**זבחים עה"ב**) הכי נמי אין אוכלין פירות שביעית אלא בעניין שיהיה הגייה (אכילה מהנה ולא אכילה מאוסה)
- ביאור הגר"א** ... רבי ח' בר בא אמר שתי תבואות. פ' שתי שיעורים, **אחת** שאוכל פיתו בשדה, ו**אחת** שכונס לתוך ביתו. **ביאור הגר"ח"ק (הרב חיים קנייבסקי)** ... רבי ח' בר בא חזר ואמר (וי' בהר כה"ג) **מִן-הַשְּׂדֵה תֹאכְלוּ אֶת-תְּבוּאֹתֶיהָ** והוא קרא יתירה. **שתי תבואות** הכתוב מדבר. אחת מן הבית ואחת מן השדה. ללמדך שיש תבואה שאתה אוכלה בשדה כגון פגין משזריחו אבל אין אתה כונסה לבית.

ירושלמי שביעית פ"ד ה"ז (וילנה יב ב) (ההסברים בסוגרים ע"פ אור יעקב)

גמרא ... כתיב (וי' בהר כה"ג) **כִּי יִבָּל הוּא קָדַשׁ תִּהְיֶה לְכֶם** וגו' (**מִן-הַשְּׂדֵה תֹאכְלוּ אֶת-תְּבוּאֹתֶיהָ**): מה **תבואתה** קודש אף היא (הארץ) קודש. (דורש מהתיבות **מִן-הַשְּׂדֵה תֹאכְלוּ אֶת-תְּבוּאֹתֶיהָ**: להקיש **הַשְּׂדֵה** דהיינו ארץ-ישראל עצמה, ל- **תְּבוּאֹתֶיהָ**, מה תבואת ארץ-ישראל קודש, שנוהגת בה קדושת שביעית ושאר מצוות התלויות בארץ, אף ארץ-ישראל עצמה קדושה **הוּא** ויש לחבבה מפאת קדושתה ומביא עובדות מהאמוראים שהיו מחבבים את הארץ וגו')

- ט - א' קדושת תבואת שביעית נלמדת בהיקש מקדושת תבואת יובל מכאן. לכן כאן מתאים לומר מה תבואת שנת היובל קודש כך גם ארץ-ישראל עצמה קדושה ויש לחבבה מפאת קדושתה.
- ב' קדושת תבואת יובל נלמדת ע"פ לימוד שמביא **תורה שלמה** הדורש הקרא באופן הבא **[יב] כִּי יִבָּל הוּא קָדַשׁ תִּהְיֶה לְכֶם** ... **תְּבוּאֹתֶיהָ**: הדרש הזה כאילו מנצל את תבנית הטעמים של **מִן-הַשְּׂדֵה** - קדמא זקף-קטן בתיבות מוקפות שמשמעו כעין מוקדם והוא מאוחר בענין לומר שלצורך הדרש קרב את המאוחר **תְּבוּאֹתֶיהָ**: אל הרישא **[יב] כִּי יִבָּל הוּא קָדַשׁ תִּהְיֶה לְכֶם**. והתוצאה **[יב] כִּי יִבָּל הוּא קָדַשׁ תִּהְיֶה לְכֶם תְּבוּאֹתֶיהָ**:

- ג' **מִן-הַשְּׂדֵה** - קדמא זקף-קטן בתיבות מוקפות כעין מידה מוקדם והוא מאוחר בענין. **דרוש** מה **אֶת-תְּבוּאֹתֶיהָ** המאוחר בענין קודש אף המוקדם בענין **מִן-הַשְּׂדֵה** - ארץ-ישראל **קודש**
 - ד' **תֹאכְלוּ אֶת-תְּבוּאֹתֶיהָ**: - טפחא סלוק, טפחא רבוי לא מוגבל. סלוק – מגביל - ממעט, בסה"כ מרבה את כל הארצות האחרות למעטן ממעלת חביבות ארץ-ישראל.
- מסיימת הגמרא תהלים קב טו כִּי-רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת-אֲבוֹנֶיהָ וְאֶת-עַפְרָהּ יַחֲנְנוּ:**

1.2.1 **ירושלמי שביעית פ"ז ה"א (וילנה יח א) גמרא (הסוגריים ע"פ אור יעקב)**

ויקרא בהר כה"ו:

וְהִיְתָה שֵׁשֶׁת הָאָרְצִים לְכֶם לְאֹכְלָהּ לָהּ וְלַעֲבָדֶיךָ וְלֹאֲמַתְךָ

וְלַשְׂכִּירֶיךָ וְלַתּוֹשְׁבֵי הַנְּגָרִים עִמָּךְ:

[ז] וְלִבְהִמְתָּךְ וְלַחֲיָה אֲשֶׁר בְּאָרְצֶךָ

תִּהְיֶה כָּל-תְּבוּאֹתֶיהָ לְאָכֹל: ס

צבועין לאדם מניין שתהא עליהן קדושת שביעית. נישמענא מן הדא (וי' בהר כה"ג) **וְהִיְתָה שֵׁשֶׁת הָאָרְצִים לְכֶם לְאֹכְלָהּ, לְכֶם - כָּל** שהוא צורך לכם, ותני עלה כגון אכילה ושתייה וסיכה וצביעה. (תיבת **לְכֶם** - יתירה ודרשו ממנה לכל צרכיכם וגו')

- ט - כמו הדרישה בקרא **תנור וכירים יהיו טמאים, ויהיו טמאים לכם**

בהמשך **הגמרא** הנ"ל ... רבי יוסי בשם רבי לא, שמע לה מן הדא. (וי' בהר כה"ג) **תִּהְיֶה** אף להדלקת הנר ולצבוע בה צבע. (ממה שנאמר **[ז] וְלִבְהִמְתָּךְ וְלַחֲיָה אֲשֶׁר בְּאָרְצֶךָ תִּהְיֶה כָּל-תְּבוּאֹתֶיהָ לְאָכֹל: ס** ... ותיבת **תִּהְיֶה** יתירה לדרשה לדרוש שרשאי להשתמש בפירות שביעית אף להדלקת הנר ולצבוע והמין המיוחד לכך יש בו קדושת שביעית)

תִּהְיֶה – מרכא, מאריך – מרחיב מענין של אכילה לעניינים אחרים אף להדלקת הנר ולצבוע

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: אתנח, סלוק – סוף-סוף (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוקד פשטא – מוציא מפשט; מרא – מאריך; רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק; ממשע, לא ממש; טפא – טרף – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרא טפא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיהי לפרטיה; מרא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שיהי לפרטיה; תביר מרא טפא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; סס' – סדור שנהלף, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זק-קטן – 2; זק-גדול – 3; רביע – 4; ... זק-קטן ... זק-קטן בחצי ספוק – הקש; השלישית – קטנא – סדר קדימות; אולא – גרש – גרש"ש – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כבעין חלק מי"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנא – תרסא – דרוש בפסוק שער, מתיצב, עקרה; תלישא-גדולה – תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מתיצב, עקרה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

1.3 ויקרא בהר כה,א

ויקרא בהר כה,ט: וְהֶעֱבַרְתָּ שׁוֹפֵר תְּרוּעָה בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי בְּעֶשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכַּפָּרִים תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל-אַרְצְכֶם:
תורה תמימה (ט) (י' בהר כה,ט) וְהֶעֱבַרְתָּ שׁוֹפָר - תניא, הפכו ותקע בו לי יצא, מאי טעמא, כדרב מתנה, דאמר וְהֶעֱבַרְתָּ שׁוֹפָר -

דרך העברתו בעיניו^(א) [ר"ה כ"ז ב']:
וְהֶעֱבַרְתָּ שׁוֹפָר - נאמר כאן והעברת שופר, ונאמר להלן (שמ' ויקהל לו,ו) וַיִּצְוּ מֹשֶׁה וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בְּמִצְנֵהָ, מה להלן בקול אף כאן בקול^(ב) [ר"ה ל"ד א']:

וְהֶעֱבַרְתָּ שׁוֹפָר - שופר אחד אמר רחמנא ולא שנים ושלושה שופרות^(א) [ר"ה כ"ו א']:
תורה תמימה הערות (מא) ר"ל כדרך שהאיל מעבירו בראשו מחיים, ולאפוקי אם הפכו ותקע בו במקום הרחב פסול [וסימן לדבר מן המצר קראתי יח], ועי' בסמוך דילפינן לכל הדינים המבוארים כאן לענין שופר ביובל גם לענין שופר ברה"ה:

משנה ראש השנה פ"ג מ"ה או [ד] שוה היובל לראש השנה לתקיעה ולברכות רבי יהודה אומר בראש השנה תוקעין בשל זכרים וביובלות בשל יעלים: פירוש המשנה לרמב"ם [ד] בתקיעה, כלומר מנין התקיעות. וברכות, ר"ל מנין הברכות שבתפלה, ויתבאר מנין. ואמרו לעיל ששופר של ראש השנה של יעל, אינה הלכה. וכן אין הלכה כר' יהודה. ופסק ההלכה שופר של יובל ושל ראש השנה של זכרים (אילים) כפופים.

(מב) לאפוקי דלא נימא שהכונה להעבירו ביד להראות לכל. ונראה דאיצטריך לגז"ש זו אף על פי דבלא"ה סתם שופר ענינו בא לתקיעה, אך הו"א משום דכ"מ דכתיב שופר כתיב גביה קול כמו בתרועה ובקול שופר, ה' בקול שופר, הקשיבו לקול שופר, והיכי דלא כתיב קול כתיב גביה תקיעה כמו תקעו שופר בציון, ביום ההוא יתקע בשופר, אם יתקע שופר בעיר, וכדומה, אבל פעל העברה בשופר לא מצינו, ולכן הו"א דהכונה להעבירו את גוף השופר להראותו לעם, ומצינו ענין כזה בהשאת משואות ובהרמת נס, לפיכך קמ"ל דכמו דמצינו סמוך לפעל העברה שם קול, ויעבירו קול במחנה, כך פירושו הכא, והוי כמו דכתיב (י' בהר כה,ט) וְהֶעֱבַרְתָּ שׁוֹפָר) והעברת קול שופר:

(מג) כגון שופר בתוך שופר, וכן אם דיבק שברי שופרות, וכן אם ניקב וסתמו או שצפהו זה פסול דהו"ל שופר ודבר אחר. ועיין בר"ן יש מפרשים דשופר אמר רחמנא ולא חצוצרות, ופי' שופר לשון שפופרת שבתולדתו הוא חלול ולא בקדחו: ראה להלן עיון במשנה.

תורה תמימה בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי - מה ת"ל, ללמד שיהיו כל תרועות של חודש שביעי זה כזה^(א), ומניין ליתן את האמור של זה בזה ושל זה בזה, ת"ל שביעי שביעי לגז"ש, הא כיצד, שלש שהן תשע, שיעור תקיעה כתרועה, שיעור תרועה כשלשה שברים^(א) [שם ל"ד ב']:
תורה תמימה הערות (מה) ר"ל כל דיני תקיעת שופר ביוהכ"פ של יובל ינהגו גם בתקיעות דרה"ה ששניהם חלים בחודש השביעי (טט ראה (י' אמר נגד) זכרון תרועה):

בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי - מונח זק-קטן, בתפקיד של שתיים, (א) מרבה את המלה "השבעי" לכאילו שתי מלים, ואז אחת מופנה לגורה שווה דילפינן לכל הדינים המבוארים כאן לענין שופר ביובל גם לענין שופר ברה"ה: שיהיו כל תרועות של חודש שביעי זה כזה. (ראה הסבר ע"פ תבניות טעמים על בבלי סוכה גג - גה).

(י' בהר כה,ט) שׁוֹפֵר תְּרוּעָה בְּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי - מהפך פשטא מונח זק-קטן, הוציא הכתוב ממשוטו וכיוון שבו"כ פעל העברה בשופר לא מצינו, ולכן הו"א דהכונה להעבירו את גוף השופר להראותו לעם, בא ללמד שכאן פעולת העברה משמעה תקיעה.
תורה תמימה בְּיוֹם הַכַּפָּרִים - ביום - ולא בלילה, בְּיוֹם הַכַּפָּרִים - ואפילו בשבת^(א) [תו"כ]:

תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר - מלמד שכל יחיד ויחיד חייב לתקוע^(א) [ר"ה ל' א']:
הערות (מו) דדי היה לכתוב ביום העשור לחודש, ומדתלה הדבר ביוהכ"פ דוקא ש"מ דכל אימת שהוא חל ואפילו בשבת:

(מוח) הנה עיקר קיום מצוה זו מסורה לב"ד כדכתיב (י' בהר כה,ט) וְהֶעֱבַרְתָּ שׁוֹפָר, ולשון זה מורה דמוסב על ב"ד, וכמשכ"ל אות ל"ז, ומפרטי המצוה שכל יחיד יתקע כדכתיב תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר, ורק על ב"ד החובה להודיע לצוות על התקיעה והשמטת קרקע [היינו החזרת שדות קניות לבעליהן] ואיסור זריעה וקצירה, וזו היא כונת הגמ' ברה"ט ב', זו מסורה לב"ד, וזו היא כונת הרמב"ם בפ"י ה"י משמיטין מצוה זו מסורה לב"ד תחלה, והכ"מ לא העיר המקור לזה ולא פירש דבריו.
והנה אף על פי דלכל דיני הפרשה שוה שופר של יובל לשופר של ר"ה כפי שנתבאר למעלה בזה הם חלוקים, שביובל תוקעין בין בב"ד שקדשו בו את החודש בין בב"ד שלא קדשו בו את החודש וכל יחיד ויחיד חייב לתקוע כל זמן שב"ד יושבין ושלא בפני ב"ד, ובר"ה שחל להיות בשבת לא היו תוקעין אלא בב"ד שקדשו בו את החודש ואין כל יחיד ויחיד תוקע אלא בפני ב"ד כדי שיזהירוהו שלא יוציאנו לרה"ו, אבל ביובל לא חששו לזה ולהצריך לתקוע רק בפני ב"ד, משום דא"כ אתה עוקר לגמרי מצוה שופר מגבולין, והתורה אמרה בְּכָל-אַרְצְכֶם, משא"כ בר"ה אפשר לקיים המצוה בחול, ודו"ק:

טט - אין תוקעין בר"ה שחל בשבת פרט למקום ב"ד, זו תקנת רבנן. ו-בעה"ט כתב שר"ת תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל הַן שב"ת לומר דוקא תקיעת יובל שהוא בבית דין דוחה שבת. יוצא שבעה"ט לומד הסוגיה באופן שונה מתורה תמימה.

בְּעֶשׂוֹר לַחֹדֶשׁ בְּיוֹם הַכַּפָּרִים - (אתנח) פשטא זק-קטן והמלים הם תיאור, ואחריהם באה ההלכה תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר בְּכָל-אַרְצְכֶם, תבנית טעמים העשויה לרמוז ללימוד לאחרי וללפניו. היות ומהרישא נדרש לתת את הלכות ראש השנה בהלכות יום הכפורים של שנת יובל והלכות יובל בהלכות ראש השנה, הווא אמינא שהם זהות לגמרי. בא הלימוד לאחרי ללמד הלכות מיוחדות ליובל ולהגביל ההשוואה המלאה בין ר"ה ובין יובל.

(י' בהר כה,ט) תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר - מרא טפא, יתור לרבות שבשנת היובל כל יחיד ויחיד תוקע היינו תוקעין בגבולין ולא רק בבית הדין שקדשו את שנת היובל.

בְּכָל-אַרְצְכֶם - הכתוב תַּעֲבִירוּ שׁוֹפָר מרבה תקיעת שופר בגבולין וטעם סלוק מגביל רק לארץ ישראל ולא לחו"ל ואילו בראש השנה יתרבה תקיעת שופר גם בחו"ל כי הכתוב לא הזכיר מקום תקיעה כלל.

תורה תמימה ויקרא כה הערה (מא) ... דילפינן לכל הדינים המבוארים כאן לענין שופר ביובל גם לענין שופר ברה"ה:
לכן נעזר בהמשך ב-ויקרא אמר נג,כג - כה: העוסקים בראש השנה הירושלמי הבא מלמד על הלכות שופר ליובל ולראש השנה של כל שנה.

ירושלמי (וילנא) ראש השנה פ"ג ה"ו דף נט טור א /ה"ו
מתני' (נושא א) שופר שנשדק ודיבקו פסול (נושא ב) דיבק שיברי שופרות פסול (נושא ג) ניקב וסתמו אם עיכב את התקיעה פסול ואם לאו כשר:

גמ' (ע"פ קה"ע המשנה כולה ע"פ ר' נתן היות ובסוף אמר שאם סתם ולא מעכב התקיעה כשר, אז הווא אמינא שגם בנסדק ודיבק אע"פ שלא מעכב התקיעה יהיה כשר, מלמד כי פסול) למי נצרכה לר' נתן. דיבק שיברי שופרות פסול עוד היא דר' נתן ניקב וסתמו. ר' חייה בשם ר' יוחנן דר' נתן היא דתני ניקב וסתמו בין במינו בין שלא במינו אם היה מעכב את התקיעה פסול אם לאו כשר.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: אֲתָנָה, סְלוּק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מוֹנֵה – רבוי; מוֹדֵק פִּשְׁטָא – מוציא מפשט; מֵרָאָה = מאריך, רבוי; דְּרָגָה – מצרף; תִּבְרִי – מחלק, ממש, לא ממש; טַפְסָא = טרף – שני משמעות, רבוי ממש; מֵרָאָה טַפְסָא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דְּרָגָה תִּבְרִי טַפְסָא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; מֵרָאָה תִּבְרִי טַפְסָא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מֵרָאָה – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פִּסְקָא – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; דְּרָגָה סְגוּלָה – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פִּשְׁטָא – פשוט, 1; זִקְ-קֶטֶן – 2; זִקְ-גְדוּל – 3; רִבְעִי – 4; ... זִקְ-קֶטֶן ... זִקְ-קֶטֶן כְּחֵצֵי פִּסְקָא – הקש; השלישי: (קִדְמָא – סדר קדימות; אֲוֵלָא = גֵּרֵשׁ = גֵּרֵשִׁי – יוצא מהענין; קִדְמָא וְאֲוֵלָא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תִּישָׁא-קֶטֶן – תרסא – דרוש בפסוק שער, מוציא, עקרה; תִּישָׁא-גְדוּלָה = תִּישָׁא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מוציא, עקרה, פִּרְ – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

ר' נתן אומר (סתמו) במינו כשר שלא במינו פסול. ר' חיה בשם ר' יוחנן כיני מתני' אם היה מעכב את התקיעה פסול ואם לאו כשר ר' אבא בר זמינא בשם ר' זעיריה והוא שסתמו אבל אם לא סתמו כשר שכל הקולות כשירין בשופר.

רבי יעקב בר אבא אמר אבא בר בא שאל לרבי שופר קדוח מהו אמר ליה כזה תוקעין ביבנה רבי בא בעי קומי רב שופר קדוח מהו אמר ליה כזה תוקעין בעייני טב

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת ראש השנה פ"ג מ"ה

[ה] נסדק פסול, אם נסדק לארכו. אבל אם נסדק לרחבו אם נשאר בארכו אחרי המקום הסדוק שער שופר והוא כדי שיאחזנו בידו ויצא לכאן ולכאן הרי זה כשר. ויש בנקיבתו חלוקי דינים, והוא, שצריך לסתום הנקב, ואם סתמו במינו ונשתייר בו רובו שלם בלי נקב ולא עכבו הנקבים את התקיעה כמו שביאר הרי זה כשר. ואם סתמו שלא במינו פסול.

אם היה מעכב את התקיעה פסול ואם לאו כשר – ע"פ **אור שמחה** סתימת הנקב גורמת להישמעות קול של שני שופרות והתורה צוותה **(וי' בהר נה,ט) וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפְרֵי תְרוּעָה** הישמעות קול שופר אחד.

רבי אבא בר זמינא בשם רבי זעורה והוא שסתמו אבל אם לא סתמו כשר ע"פ **אור שמחה** אף על פי שנפגם או נצרך קולו מחמת הנקב, כשר שכל הקולות כשירין בשופר ומשום כן אין שנוי הקול מעכב.

תְרוּעָה – פשטא, בתפקיד של אחד, לרמוז לקול פשוט אחד לפני התרועה, מכאן גם תמיכה למשמעות מלת **שׁוֹפְרֵי** בלשון יחיד שופר אחד.

שׁוֹפְרֵי תְרוּעָה – מהפך פשטא, מוציא הכתוב מפשוטו של העברה להראותו ומרמז לקיום גזירה שוה כמוכב ב-**תורה תמימה** וב-**הערה (ג)**

(וי' בהר נה,ט) וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפְרֵי תְרוּעָה – גרשיים מהפך פשטא, כעין יצא להקל ולא להחמיר, כאן התוכן עוסק בשופר וקולו. תבנית הטעמים מלמדת להקל בשופר עם נקב שאף על פי שנפגם או נצרך קולו מחמת הנקב ולא סתמו, כשר. כירושלמי הבא: ר' אבא בר זמינא בשם ר' זעיריה והוא שסתמו (שאו יש לברר תנאים שונים כדי להכשיר) אבל אם לא סתמו כשר שכל הקולות כשירין בשופר.

הוא שולחן ערוך אורח חיים הלכות ראש השנה סימן תקפו סעיף ז

(כו) <ו> אם ניקב, אם לא סתמו * (כז) <ז> אף על פי שנשתנה קולו, כשר (כח) מיהו אם יש שופר אחר אין לתקוע בזה, כי יש אומרים <ח> שאין לתקוע ח בשופר [ח] נקוב (כל בו ותשובת הרא"ש); (כט) ואם סתמו שלא במינו, אף על פי שאינו מעכב את התקיעה לאחר סתימה, שחזר קולו (ל) לכמות שהיה בתחלה, פסול אפילו נשתייר בו רובו; ואם סתמו במינו, (לא) <ט> אם נשתייר (לב) רובו שלם ולא עכבו הנקבים שנסתמו את התקיעה, * אלא חזר קולו לכמות שהיה קודם שניקב, כשר, ואם חסר אחת משלש אלה, פסול. ואם הוא (לג) ט שעת הדחק, (לד) שאין שופר אחר מצוי, (לה) <י> יש להכשיר בסתמו במינו אם נשתייר רובו, אפילו לא חזר קולו לכמות שהיה; (לו) וכן יש להכשיר בסתמו שלא במינו, אם נשתייר רובו וחזר קולו לכמות שהיה בתחלה קודם שניקב.

ט – לכתחילה סותם שלא במינו פסול, סותם במינו יש דיון

(כו) <ו> אם ניקב, ... ואם סתמו במינו, (לא) <ט> אם נשתייר (לב) רובו שלם ולא עכבו הנקבים שנסתמו את התקיעה, * אלא חזר קולו לכמות שהיה קודם שניקב, כשר, ואם חסר אחת משלש אלה, פסול.

אפשר כי תבנית הטעמים מרכא טפחא של **תַּעֲבִירוּ שׁוֹפְרֵי** פועלת בתפקיד יתור לרבות קולות כנאמר ב-**שולחן ערוך אורח חיים הלכות ראש השנה סימן תקפו סעיף ו** היה קולו עב מאד או (כה) דק מאד, כשר, שכל הקולות כשרים בשופר. ברייתא בפרק ראוהו בית דין (כז:): **(בית יוסף אורח חיים סימן תקפו ו)**

משנה ברורה סימן תקפו ס"ק כה (כה) דק מאד – וה"ה אם היה [נב] צרוד ויבש:

ויקרא אמר כג, כג – כד: [כג] וַיִּדְבֹר ה' אֶל-מֹשֶׁה לֵאמֹר: [כד] דַּבֵּר אֶל-בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר בַּחֲדָשׁ הַשְּׁבִיעִי פֶּאֶתְדָּר לַחֲדָשׁ יְדִינָה לָכֶם שְׁפָתֵינוּ זְכָרוֹן תְרוּעָה מִקְרֵא-קִדְשׁ:

[כג] לְאִמָּר ... [כד] לְאִמָּר נוטריקון לאו אמור במצוות העשה שאחריהן, עם הגבלה שמרומזות בטעם סלוק וטעם אתנא במלים האלה. אפשר כי שני הלאווים הם כנאמר במשנה -**ראש השנה פ"ג ה"ו** (נושא א) שופר שנסדק ודיבקו פסול (נושא ב) דיבק שיברי שופרות פסול אפשר כי תבנית הטעמים מרכא טפחא של **זְכָרוֹן תְרוּעָה** פועלת בתפקיד לרבות שימושים לתוכן להלכות אחדות

(א) ר"ה בשבת – מדאורייתא תקיעה בכל מקום, מרבנן רק במקום בית דין ובשאר מקומות זכרון תרועה
(ב) מצב של שופר פסול – באותו מקום יהיה זכרון תרועה
(ג) ניקב ולא סתמו – זכרון התרועה המקורית

זְכָרוֹן תְרוּעָה – רבנן למדו מכאן רמז ששבת דוחה תקיעת ראש השנה (שמא יעבירונו), ומוצע הסבר לפי הפשט שירמז לקול שופר שנשתנה קולו ממה שהיה, שבכל אופן כשר. כנפסק להלכה ב- **שו"ע או"ח הלכות ראש השנה סימן תקפו סעיף ז**

(כו) <ו> אם ניקב, אם לא סתמו * (כז) <ז> אף על פי שנשתנה קולו, כשר
(ד) אפשר כי תבנית הטעמים מרכא טפחא של **זְכָרוֹן תְרוּעָה** פועלת בתפקיד יתור לרבות מצב סתימה שהיה כשר בהתקיים שלושה

תנאים הבאים כפסק **שו"ע או"ח** שם

(כו) <ו> אם ניקב, ... ואם סתמו במינו, (לא) <ט> אם נשתייר (לב) רובו שלם ולא עכבו הנקבים שנסתמו את התקיעה, * אלא חזר קולו לכמות שהיה קודם שניקב, כשר, ואם חסר אחת משלש אלה, פסול.

הצעה למקורות לשלושה התנאים **(וי' בהר נה,ט) וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפְרֵי** **(וי' בהר נה,ט) תַּעֲבִירוּ שׁוֹפְרֵי** **(וי' אמר כג, כג) זְכָרוֹן תְרוּעָה**

ובשעת הדחק התקיעה היא בבחינת **(וי' אמר כג, כג) זְכָרוֹן תְרוּעָה** לתקיעה בכל התנאים, נסתפק רק בשני תנאים **(וי' בהר נה,ט) וְהַעֲבַרְתָּ שׁוֹפְרֵי** **(וי' בהר נה,ט) תַּעֲבִירוּ שׁוֹפְרֵי**

כנפסק להלכה ב- **שו"ע או"ח הלכות ראש השנה סימן תקפו סעיף ז** ואם הוא (לג) ט שעת הדחק, (טט – א) (לד) שאין שופר אחר מצוי, (לה) <י> יש להכשיר בסתמו במינו אם נשתייר רובו, אפילו לא חזר קולו לכמות שהיה; (כ-ירושלמי ר"ה) שכל קולות כשירין)

(טט – ב) (לו) וכן יש להכשיר בסתמו שלא במינו, אם נשתייר רובו וחזר קולו לכמות שהיה בתחלה קודם שניקב. (ואילו לכתחילה היה פסול)

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: א. תנ"ך – סוף-סוף (נקראים קיסרים ותפקידים) – להגביל; מונח – רבוי; מונח פשוט – מוציא מפשט; מרכא = מרכא, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממש; לא ממש; טפא = טפא – שני
משמעות, רבוי ממש; מרכא טפא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שזה לפרטיה; מרכא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שזה לפרטיה; תביר מרכא טפא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מנח – רב-מצב של המושג, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק 1 – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקא-גדול – 2; זקא-גדול – 3;
רביע – 4; ... זקא-קטן ... זקא-קטן בחצי פסוק – היקש; השלישייה – (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ש – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כבעין מ"ג מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
דרוש בפסוק שער, מתיצה, עקרה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מתיצה, עקרה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה;

1.4 ויקרא בהר כהא, (התשע"ד)

ויקרא בהר כהח:

ס וספרת לך שבע שבתות שנים שבע פעמים והני לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה:
וספרת לך – מונה רביעי, אפשר לפחות ארבע דרשות מרישא של הפסוק כביאר התורה"מ (א) מלת שנים – לשלול ספירת ימים ושבעות
(ב) לשלול שבע שנים בקדושת שמיטה ברצף (ג) לספור שבע שנים שבע פעמים (ד) לשלול ספירה ליובל מאמצע ימי השמיטה

ספרא בהר פרשה ב פרק א

(א) וספרת לך בבית דין, שבע שבתות, יכול שבע שבתות ימים תלמוד לומר שבע שבתות שנים, אי שבע שבתות שנים, יכול
יספור שבע שמיטים זו אחר זו, ויעשה יובל תלמוד לומר שבע שנים שבע פעמים הא עד שיאמרו שני כתובים הללו ואם לאו לא
שמענו. (ב) מניין שיספור לשני שבוע תלמוד לומר והני לך ימי שבע שבתות השנים מנין שיספור לשני יובל תלמוד לומר והני לך
... תשע וארבעים שנה, מניין עשה שביעית אף על פי שאין יובל תלמוד לומר והני לך ימי שבע שבתות השנים, ומנין עשה יובל
אף על פי שאין שביעית תלמוד לומר תשע וארבעים שנה דברי ר' יהודה וחכמים אומרים שביעית נוגהת אף על פי שאין יובל,
והיובל אינו נוגה אלא אם כן יש עמו שביעית.

והני לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה

והני לך – מונה רביעי, ארבע דרשות בתו"כ

ימי שבע שבתות השנים – פשטא יתיב (כעין פשטא מלעלית) מונה זקא-קטן

תשע וארבעים שנה – מרכא טפא סלוק

והני לך – מונה רביעי, ארבע דרשות בתו"כ

בתו"כ ספרא בהר פרשה ב פרק א, ב יש ארבע דרשות על והני לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה

שלוש דרשות לכולי עלמא (א) מניין שיספור לשני שבוע תלמוד לומר והני לך ימי שבע שבתות השנים

(ב) מנין שיספור לשני יובל תלמוד לומר והני לך ... תשע וארבעים שנה,

(ג) בתו"כ מובא בשם ר' יהודה עם הפסוק ולחכמים ללא הפסוק מניין עשה שביעית אף על פי שאין יובל תלמוד לומר והני לך ימי

שבע שבתות השנים,

(ד) ומנין עשה יובל אף על פי שאין שביעית תלמוד לומר תשע וארבעים שנה דברי ר' יהודה

וחכמים אומרים והיובל אינו נוגה אלא אם כן יש עמו שביעית.

חכמים חלקו על ר' יהודה כי לטענתם הכתוב ימי שבע שבתות השנים הוא יתור כי היה לו לכתוב "היו לך תשע וארבעים שנה", אבל
היות וכתב ימי שבע שבתות השנים בא לחייב שבע שנות שמיטה.

אפשר כי תבנית הטעמים של ימי שבע שבתות השנים – פשטא יתיב (כעין פשטא מלעלית) מונה זקא-קטן, תבנית טעמים שעשויה לסמן
כעין משפט מוסגר. אפשר שלר' יהודה המשפט המוסגר מאפשר לנתק הקשר בין שביעית ויובל, לקיים שביעית ולא לקיים יובל.

אבל לחכמים ימי שבע – פשטא יתיב = פשטא מלעלית, כאילו מוטעם פשטא פשטא בתפקיד רגילות וכן שבע – יתיב בתפקיד דווקא כך,
וכך דעת התורה"מ [יד] ... דווקא עם מנה שמיטות ... אז זה תומך לדעת חכמים והיובל אינו נוגה אלא אם כן יש עמו שביעית.

תו"כ פ' הח"ח ... ומנין שיספור לשני יובל שיאמר היום שנה אחת ליובל וכן היום שבע שנים ליובל שהן שמיטה אחת וכן י"ד שנים ליובל שהן
שתי שמיטות וכן כולן ת"ל והני לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה אלמא מונה כולן ולא כל שבע ושבע בפני עצמו.

ר' יוסף בכור שור (ח) וספרת לך – נראה לי: מצוה על בית דין לספור שני היובל ולמימני שני ושבתות, כדרך שאנו מונין יומי
ושבועי לעומר (ראה מנחות סו, א); דמנינא לא אתא לאשמועינן (לא בא ללמדנו כפל).

רלב"ג (ח) וספרת לך שבע שבתות שנים – רוצה לומר: שבע שמיטות. וזאת הספירה תהיה בשנה השביעית, שימנו אז שבת אחת,
וכן עד שיהיו שבע. ורצתה התורה שימנו עם זה השנים שנה אחר שנה מאלו שבע שמיטות, עד שיהיה מספר השנים ארבעים ותשע
שנה. והנה עניין זה המספר שנה לעניין מספר הימים והשבועות ממחרת הפסח עד חג השבועות (ראה וי' כג, טו-טז), אלא שבכאן
עניין נוסף, שהשביעית בשנים היא שנת שבתון, ואין העניין כן בשבועות הנמנות אחר הפסח.

השנים – זקא-קטן, ללמד על שתי ספירות בבת אחת, עומד, כנראה, ראש בית דין הגדול בראש השנה של שנה שביעית מברך על
הספירה ומכריז כדוגמת הנוסח של התורה"מ [לד] ... (טט – ספירה א) כמו "היום שנה שלישייה לשמיטה הרביעית (טט – ספירה ב) שהוא
שנת הכ"ד ליובל".

ויקרא בהר כהח:

ס וספרת לך שבע שבתות שנים שבע פעמים והני לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה:

רש"י (ח) שבתות שנים – שמיטות שנים. יכול יעשה שבע שנים רצופות שמיטה ויעשה יובל אחריהם? תלמוד לומר: שבע שנים שבע
פעמים, הוי אומר: כל שמיטה ושמיטה בזמנה (ראה תו"כ בהר פרשתא א, א). והני לך ימי שבע וגו' – מגיד לך, שאף על פי שלא
עשית שמיטות, עשה יובל לסוף ארבעים ותשע שנה (ראה תו"כ פרשתא ב). ופשוטו של מקרא: יעלה לך חשבון שנות השמיטות
למספר ארבעים ותשע.

טט – והני לך ימי שבע שבתות השנים תשע וארבעים שנה פ' רש"י ש-פשוטו של מקרא: יעלה לך חשבון שנות השמיטות
למספר ארבעים ותשע. משמע שמה שפ' קודם והני לך ימי שבע וגו' – מגיד לך, שאף על פי שלא עשית שמיטות, עשה יובל
לסוף ארבעים ותשע שנה (ראה תו"כ בהר פרשתא ב). הוא כדעת ר' יהודה בתו"כ שיובל נוגה גם אם אינו עמו שמיטין, ולא כדעת

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: אהבה, סליח, סוף-סוף (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל, מונח – רבוי; מן: פשטא – מוציא מפשטו; מרא = מאריך, רבוי; דרא = מצרף; תביר – מחלק, ממעט; לא ממש; טפא = טרףא – שני
משמעות, רבוי מתפשט; מרא טפא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מרא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תביר מרא טפא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מן – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; סס' – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זק-קטן – 2; זק-גדול – 3;
רביע – 4; ... זק-קטן ... זק-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישית – (קדמא – סדר קדמות; אלא = גרש = גרש"ט – יוצא מהענין; קדמא ואלא – מלמד) דרוש בפסוק כבעין חלק מ"ג מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא –
דרוש בפסוק שער, מתיצה, עקרה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מתיצה, עקרה, 1 – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

חכמים שיוכל נהוג רק אם יש עמו שמיטין.

אבל מפר"ש"י בפר' בחקתי משמע, שבבית ראשון שספרו יובלות כדי לקדש שמיטין, וע"פ רמב"ם ונושאי כליו בבית שני ספרו יובלות כדי לקדש שמיטין ומחלוקת האם מדאורייתא או מדרבנן.

(י"ב/בחקתי, כו, לד) אֲזַ תִּרְצֶה הַשְּׁמֵטָה אֶת-אֲשֶׁר לֹא-שָׁבַתְתָּהּ בְּשָׁבַתְתֶּכֶם עֲלֶיהָ:

[לה] כֹּל-יְמֵי הַשְּׁמֵטָה תִּשְׁבַּת אֶת-אֲשֶׁר לֹא-שָׁבַתְתָּהּ בְּשָׁבַתְתֶּכֶם עֲלֶיהָ:

(ד"ה"י ב, לו, כא) לְמַלְאוֹת דָּבָר-הַזֶּה פָּנִי יִרְמְאוּ עַד-רִצְתָהּ הָאָרֶץ אֶת-שְׁבֻחוֹתֶיהָ כֹּל-יְמֵי הַשְּׁמֵטָה שְׁכָתָה לְמַלְאוֹת שְׁבָעִים שָׁנָה: ס

פ' רש"י אֶת אֲשֶׁר לֹא-שָׁבַתְתָּה – שבעים שנה של גלות בכל הן היו כנגד שבעים שנות השמטה ויובל שהיו בשנים שהכעיסו ישראל בארצם לפני המקום ארבע מאות ושלשים שנה. שלש מאות ותשעים היו שני עונם משנכנסו לארץ עד שגלו עשרת השבטים, ובני יהודה הכעיסו לפניו ארבעים שנה משגלו עשרת השבטים עד חרבות ירושלים, הוא שנאמר ביחזקאל "ואתה שכב על צדך השמאל" וגו' "וכלית את אלה ושכתב על צדך הימני שנית ונשאת את עון בית יהודה ארבעים יום" (ד, ד-ו). ונבואה זו נאמרה ליחזקאל בשנה החמישית לגלות המלך יהויכין; ועוד עשו שש שנים עד גלות צדקיהו, הרי ארבעים ושש. ואם תאמר 'שנות מנשה חמשים וחמש היו' (ראה מ"ב כא, א) - מנשה עשה תשובה שלשים ושלש שנה, וכל שנות רשעו עשרים ושתיים שנה, דכתיב "ויעש אשרה כאשר עשה אחאב" (שם, ג), ואחאב מלך עשרים ושתיים שנה, כמו שאמרו באגדת 'חלק' (סנה' קג, א), ושל אמון שתיים (ראה מ"ב לג, כא), ואחת עשרה ליהויקים, וכנגדן לצדקיהו. צא וחשוב לארבע מאות ושלשים ושש שנה שמיטין ויובלות שבהם, והם שש עשרה למאה, ארבע עשרה שמיטין ושני יובלות, הרי לארבע מאות שנה - ששים וארבע, לשלשים ושש שנה - חמש שמיטות, הרי שבעים חסר אחת; זו היתירה שנכנסו בשמטה המשלמת לשבעים, ועליהם נגזר שבעים שנה שלמים. וכן הוא אומר בדברי הימים **(ד"ה"י ב, לו, כא) עַד-רִצְתָהּ הָאָרֶץ אֶת-שְׁבֻחוֹתֶיהָ ... לְמַלְאוֹת שְׁבָעִים שָׁנָה:**

מהכניסה לארץ ישראל ועד חורבן בית ראשון עברו 850 שנה (שהם כמו י"ז יובלות). החלו לספור שמיטין ויובלות מהשנה ה-15 מהכניסה לארץ אחרי כיבוש וחלוקה. מפ' רש"י לפסוק (כו, לה) ומהרמב"ם (הל' שו"י פ"ה, ה"ג) ומאצ"ל תלמודית כב, יובל, טור קכב ע"פ ברייתו ערכין יב, משמע שמנו 836 שנה ברצף עד לחורבן בית א. ואף שאחרי גלות עשרת השבטים לא הייתה חובת יובל, לפחות 71 שנה, עד לחזרת כל ארוב עשרת השבטים ע"י ירמיהו, בכל זאת מנו כדי לקדש שמיטות כסדרן אף שאין כל יושבי הארץ עליה. מתוך אותן 836 שנה, 390 שנה (בדילוגין) היו בעון עד גלות ישראל, ועוד 46 שנה (בדילוגין) של עון יהודה עד החרבן (22 ראשונות של מלכות מנשה, ועוד 2 של אמון, ודגל על מלכות יאשיהו, וצירף 23 שנה של מלכות יהויקים, יהויכין וצדקיהו) סה"כ 436 שנה של עון ואי קיום שמיטין ויובלות, נותרו 414 שנה זכות. זה בערך חצי זכות הצי עון, ולכן הסכימו שדוקא שנת שמיטה או יובל נשמרה שוה לסכוי שלא נשמרה. אז במקום לבדוק ברצף היסטורי האם שמיטה ויובל נשמרו, רש"י חישב כאילו יש רצף של עון, והתקבל כי ב-400 שנה יש 64 שמיטין ויובלות, ועוד חמש שמיטין מ-36 שנה בדילוגין של עון יהודה בסה"כ 69 שמיטין ויובלות שלא נשמרו, ושמיטה אחת על חשבון השנה היתירה שנכנסו בשמטה המשלמת לשבעים, ועליהם נגזר שבעים שנה שלמים.

רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק י הלכה ג (בסוגריים הפניות לפי' **דרך אמונה** – הרב חיים קנייבסקי הי"ו)

(יד) * שבעה עשר יובלים (טו) מנו ישראל משנכנסו לארץ ועד שיצאו (טט – ע"פ כ"מ רוב יובל י"ז ולא כולו), ושנה שיצאו בה שחרב הבית בראשונה (טז) מוצאי שביעית היתה ושנת שש ושלשים ביובל היתה, שארבע מאות שנה ועשר שנים עמד בית ראשון, כיון שחרב הבית (יז) בטל מנין זה, משבטלה נשארה הארץ חרבה שבעים שנה ונבנה בית שני, וארבע מאות ועשרים שנה עמד, (יח) ובשנה השביעית מבניינו עלה עזרא (יט) והיא הביאה השנייה, ומשנה זו התחילו למנות מנין אחר, ועשו שנת י"ג לבנין בית שני שמיטה, ומנו שבע שמיטות (כ) וקדשו שנת החמשים, (כא) אעפ"י שלא היתה שם יובל בבית שני (כב) מונין היו אותו כדי לקדש שמיטות /השנת הראב"ר/ שבעה עשר יובלין מנו ישראל. א"א זהו לדעת ר' יהודה דאמר שנת חמשים עולה לכאן ולכאן דאילו לרבנן בצרי להו שבע שמיטות ושבע שמיטות אלא שיעור יובלות קאמר ומאי דאמר שנת שש ושלשים היתה זהו לדעת רבנן דאילו רבי יהודה שנת שלש היתה ביובל. **דרך אמונה הלכות שמיטה ויובל פרק י הלכה ג ס"ק (יז)**

(יז) בטל מנין זה. ולא מנו באותן שנים לא שמיטין ולא יובלות (יח) דשמיטה בזה"ז דרבנן ועדיין לא גזרו ע"ז לנהוג שמיטין בלא יובל:

(כ) וקדשו שנת החמשים. לא לענין לנהוג דיני יובל אלא לענין להורידה מהמנין כדמסיים רבנו:

(כא) אף על פי שלא היתה שם יובל בבית שני. (כ) שלא גזרו על היוכל שהיא גזרה שאין רוב הצבור יכול לעמוד בה לאסור בעבודה ב' שנים רצופות וע"ל פ"ט ה"ב שהבאנו שיש חולקים:

(כב) מונין היו אותו כדי לקדש שמיטות. שעל שמיטה גזרו בבית שני מדרבנן כדלקמן ה"ט ולפי ששנת היוכל אין עולה ממנין השמיטות כדלקמן ה"ז וכל דתיקון רבנן כעין דאורייתא תיקון והיו צריכין למנות היובלות כדי לידע חשבון השמיטות ולהוריד שנת היוכל מן המנין (כא – כסף משנה) וכן אחר חורבן בית שני מנו יובלות לקדש שמיטין:

(כא) **כסף משנה הלכות שמיטה ויובל פרק י ...** כיון שחרב הבית וכו' ובשנה השביעית מבנינו עלה עזרא וכו' ומשנה זו התחילו למנות. בפרק ב' דערכין (דף י"ב ג' וכו' וכרבי אשי. ומ"ש אף על פי שלא היתה שם יובל בבית שני מונין היו אותו כדי לקדש שמיטות. בפרק בתרא דערכין (דף ל"ב ג' וכו') ופי' רש"י ודאי יובל לא היה נהוג שיהיו עבדים נפטרים משום יובל ולא שדות של מוכר חזורות אבל שמיטין היו נהוגים לשמט כספים ולשמט מוצע וקציר דהא צריכים למנות שנת יובל כדי שיבואו השמיטין במקומם שלסוף שבע השמיטות היו מניחים שנת החמשים שלא היו מונינים אותה לשמטה הבאה מפני שהיא ראויה להיות שנת יובל ושנה שלאחריה מתחיל המנין דאם לא היו מונינים יובלות היו מונינים אותה שנה לחשבון השמיטין והיו השמיטין שלא במקומן:

דרך אמונה הלכות שמיטה ויובל פרק ט הלכה ב ס"ק (ט) אלא בזמן שהיובל נהוג. דהיינו בזמן שכל יושביה עליה כדלקמן פ"י ה"ח (יט) ולפי"ז גם בזמן בית שני לא נהג אלא מדרבנן (כ) וי"א דבבית שני נהג מה"ת:

דרך אמונה - ציון ההלכה הלכות שמיטה ויובל פרק ט הלכה ב ס"ק (יט, ב)

(יט) מנ"ח מצוה פ"ד סק"ב ומצוה ש"ל סק"ג וכו' שכן נראה מהחינוך: (כ) דעת ר"ת בתוס' גיטין ל"ו א':

רמב"ם הלכות שמיטה ויובל פרק י הלכה ה

* אבל כל הגאונים אמרו שמסורת היא בידיהם איש מפי איש שלא מנו באותן השבעים שנה שבין חרבן בית ראשון ובנין בית שני (לא) אלא שמיטות בלבד בלא יובל, וכן משחרב באחרונה (לב) לא מנו שנת החמשים אלא שבע שבע בלבד (לג) מתחלת שנת החרבן (לד) וכן עולה בגמרא ע"ז חשבון זה שהוא קבלה.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
המצוות ההשקפות: אתנח, סלוק = סוף-ספוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מיקוד פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק, ממשע; לא ממש; טפאא = טרפא – שני משמעות, רבוי ממשע; מרכא טפאא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרכא תביר טפאא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרכא טפאא – קבוצה שההלכה שלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; סס' 1 – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן חצי ספוק – הקש; השלישית: (קדמא – סדר קדימות; אולא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = טראא – דרוש בפסוק שער, מתיצה, עקירה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מתיצה, עקירה; פור – דרוש מהפסוק רציון לנושא אחר בהלכה.

תקעו בשופר תלמוד לומר הווא אמר רבי יוסה מאחר שהכתוב תולה אותה לעניין תקיעת שופר וכתוב אחר תולה אותה לענין שילוח עבדים מפני מה אני אומר יובל שלא בשילוח עבדים שאיפשר ליובל בלא שילוח עבדי אבל אי אפשר ליובל שלא בתקיעת שופר ע"פ אור שמחה מלת (כה, 1) יובל מרבה לומר שאף ע"פ שלא נתקיימו כל מצוותיה של שנת היובל מכל מקום שם תורת יובל עליה לאסור עבודה בקרקע, מלת (כה, 2) הווא ממעטת שאם לא נתקיימו כל מצוותיה של שנת היובל, אין חל עליה שם שנת יובל לכל-ישביה נחלקו רבי יהודה ורבי יוסי מה ריבתה לנו התורה ומה מיעטה.

רבי יהודה אומר כי מלת (כה, 2) יובל מרבה לא לעכב לקיים שנת יובל אף אם לא השמיטו ואם לא תקעו בשופר, ומלת (כה, 3) הווא ממעטת – מעכבת לקיים שנת יובל בלי שילוח עבדים רבי יוסי אומר כי מלת (כה, 3) יובל מרבה לא לעכב לקיים שנת יובל אף אם לא השמיטו ואם לא שילחו עבדים, ומלת (כה, 4) הווא ממעטת – מעכבת לקיים שנת יובל בלי תקיעת שופר

(כה, 5) לכל-ישביה יובל הוא תהנה לכם – אתנח מרכא פשטא מונח זקף-קטן ותוכנו תיאור, והמשכו הלכה ושבחם איש אל-אחזתו ואיש אל-משפחתו תשבו: זאת תבנית טעמים המלמדת אלפני לפניה, אפשר גם אלפניה ולאחריה. רבי יהודה ורבי יוסי דורשים אלפניה, אבל חולקים לאיזה כתוב אלפניה. רבי יהודה דורש מהסיפא של (כה, 6) יובל הוא תהנה לכם ושבחם איש אל-אחזתו ואיש אל-משפחתו תשבו: אלפניה אל הרישא של הפסוק (כה, 7) וקדשם את שנת החמשים שנה וקראתם דרוך בארץ לכל-ישביה ללמד כי בשחרור העבדים תלוי קדוש השנה להיות יובל והשיבה איש אל אחוזתו. רבי יוסי דורש מהסיפא של (כה, 8) יובל הוא תהנה לכם ושבחם איש אל-אחזתו ואיש אל-משפחתו תשבו: אלפני לפניה אל (כה, 9) והעברת שופר תרועה בחדש השבעי בעשור לחדש ביום הכפרים תעבירו שופר בכל-ארצכם: ללמד כי בתקיעת השופר בבית דין תלוי קדוש השנה להיות יובל וכל המסתעף מכך.

ב-ירושלמי ראש השנה פ"ג, ה"ה (מוסבר ההבדל בין שני תנאים) ד"א תקיעת שופר תלויה בב"ד ושילוח עבדי תלוי בכל אדם ואתיא כהיא דא"ר שמואל בר רב יצחק (שם' וארא' זיג) ונדבר ה' אל-משה ואל-אהרן וצום אל-בני ישראל על מה ציום על פרשי' שילוח עבדי' ואתיא כהיא דא"ר הילא לא נענשו ישראל אלא על פרשת שילוח עבדים הדא הוא דכתיב (יר' לד, 21) מקץ שבע שנים תשלוח איש את-אחיו העברי אשר-ימכר לו ועבדך שש שנים ושלחתו חפשי מעמד ולא-שקמו אבותיכם אלי ולא השו את-אנכם: אבותיכם שבמצרים שעבדו בני"י ובשלוהם הונתה יציאת מצרים.

פסק רמב"ם הל' שמיט' ויובל פ"י, ה"ג שלשה דברים מעכבין ביובל, תקיעה ושילוח עבדים והחזרת שדות לבעליהן, וזו היא שמיטת קרקע. יובל הוא תהנה לכם – (אתנח) מרכא פשטא מונח זקף-קטן, והוא תאור ואחריו הלכה ושבחם איש אל-אחזתו ואיש אל-משפחתו תשבו: תבנית טעמים אפשרית ללימוד אלפני לפניו ולאחריו.

במידות הרשומות אחר הברייתא אחר הברייתא דל"ב מידות שהתורה והאגדה נדרשים בהן דרבי אלעזר ברבי יוסי הגלילי מידה ל"ג לימוד אלפני ויש חולקים על לימוד אלפני לפניו. מהלימוד - בבלי ראש השנה ט, ב ומתבנית הטעמים אתנח מרכא פשטא מונח זקף-קטן יש תמיכה למידת לימוד לפניו, ולפני לפניו ואחריו.

אחד ממופעי מידת הלימוד אלפני ולאחריו היא בתבנית קיסר (סלוק או אתנח) [פשטא] [מונח] זקף-קטן וכולו תיאור ואחריו הלכה או שניהם הלכות או פעולות. אפשר שהופעת טעם מרכא אחרי טעם הקיסר (סלוק או אתנח) בראש חצי ספוק ולפני טעם זקף-קטן מאריכה מידת לימוד אלפני ולאחריו למידת אלפני ואלפני לפניו ולאחריו. גבולות מקום אלפני וגבולות מקום אלפני לפניו נקבעים לפי הדיון בכתובים. סיפא של (כה, 9) יובל הוא תהנה לכם בדרישה

אלפני לפניו ידרוש תקיעת שופר (כה, 10) והעברת שופר תרועה בחדש השבעי בעשור לחדש ביום הכפרים תעבירו שופר בכל-ארצכם: לפניו ושילוח עבדים רישא של (כה, 11) וקדשם את שנת החמשים שנה וקראתם דרוך בארץ לכל-ישביה לאחריו ידרוש חזרת שדות לבעליהן (שמיטת קרקעות) (כה, 12) ושבחם איש אל-אחזתו ואיש אל-משפחתו תשבו: שלושה אלו מעכבים קיום שנת יובל כתנאי בר"ה ט, ב וכרמב"ם הל' שו"י פ"י, ה"ג ואילו השמיטה (כה, 13) יובל הוא ... לא תרעו ולא תקצרו את-ספיקתיה ולא תקצרו את-גזריה: היא ממצוות היובל ולא תנאי לקיום היובל (רמב"ם הל' שו"י פ"י, ה"ט), וביובל אין שמיטת כספים (רמב"ם הל' שו"י פ"י, ה"ט)

אל-אחזתו – מקף כרב-מצב, (א) אחוזה שנמכרה ללא קביעת מספר שנים חוזרת (ב) אחוזה שנמכרה למספר שנים אינה חוזרת ביובל אלא בתום תקופת המכירה (ג) אחוזה שהוקדשה ולא נגאלה לא חוזרת ואיש אל-משפחתו – תנאי, א"ר אליעזר בן יעקב, במה הכתוב מדבר, אם במוכר עצמו הרי כבר אמור, ואם במכרוהו ב"ד, הרי כבר אמור, הא אין הכתוב מדבר אלא בנרצע ב' וג' שנים לפני היובל שהיובל מוציא^(ט), מאי משמע, אמר רבא בר שילא, אמר קרא איש, איזהו דבר שנוהג באיש ואין נוהג באשה – הוי אומר זו רציעה^(ט) [קדושין ט"ו א']:

תורה תמימה הערה (ז) ... והרבותא בזה דהו"א כיון דכבר עבר זמן עבודתו מעצמו רצה לעבוד להלאה נקנסיה שלא יצא ביובל, קמ"ל (ט) – מכריחים אותו לצאת, והא דכתיב ביה (ר"פ משפטים) ועבדו לעולם משום דהו"א דהא דנרצע יוצא ביובל ולא קודם לכן ה"מ היכא דלא עבד שש אחר הרציעה אבל אם עבד שש אחר רציעתו יצא בשש משום דלא תהא רציעה חמורה מתחלת ממכרו קמ"ל לעולם, ולעולמו של יובל: ואיש אל-משפחתו – מרכא טפחא כיתור לרבות ליציאה על הנרצע שעבד שש שנים אחרי רציעתו גם מי שעבד פחות משש שנים. אפשר שכאן יש לרבות גם שילוח עבדים בחוץ לארץ תורה תמימה (כה, 14) יובל הוא – ואפילו בחוץ לארץ^(ט) [ר"ה ט' ב']:

תורה תמימה הערה (ט) קאי אשילוח עבדים, ומדייק זה משום דלשון זה מיותר כלל. וע' בקדושין ל"ח ב' דפרין שילוח עבדים חובת הגוף היא, כלומר, ופשיטא שנוהג בחו"ל, ומשני סד"א הואיל דכתיב וקראתם דרוך בארץ (פ"י) הו"א בארץ אין בחו"ל לא, ת"ל יובל הוא, מ"מ, (ט) – מכל מקום, הסבר המתאים גם למרכא טפחא) ומה דכתיב בארץ אתיא לדרשה כמש"כ לעיל פ"י: אל-משפחתו – מקף כרב-מצב של רצון עבד עברי נרצע בהגיע שנת היובל, (א) רוצה לצאת (ב) אינו רוצה לצאת, מכריחים אותו לצאת מאדונן, וגם משפחתו הכנענית אם יש לו.

תשבו – לרבות את האשה שנמכרה שיוצאת ביובל^(ט) [תו"כ]: תשבו – סלוק, מגביל (א) לא כולם שבים לאחוזתם כי אפשר שעברה לכהנים או לא נגמר זמן מכירתה לשנים. (ב) אם בעלים לא משחררים עבדים הם עבדינים אבל שנת היובל מתקיימת. תהנה לכם ושבחם איש אל-אחזתו – זקף-קטן רביע זקף-קטן, עצמת השפעת השיבה איש לאחוזתו על החברה והכלכלה בין היובלות.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשערה: אֲתָנָה, סְלוֹק – סוף-ספוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מוֹנָה – רבוי; מוֹדֵק פִּשְׁטָא – מוציא מפשט; מֵרָכָא = מאריך, רבוי; דִּרְגָא – מצרף; תְּבִיר – מחלק, ממשע, לא ממש; טַפְקָא = טרָקָא = שני משמעות, רבוי ממשע; מֵרָכָא טַפְקָא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דִּרְגָא תְּבִיר טַפְקָא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מֵרָכָא תְּבִיר טַפְקָא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תְּבִיר מֵרָכָא טַפְקָא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מִקְף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פִּסְקָא – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זִרְקָא סְגוּלָא – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פִּשְׁטָא – פשוט, 1; זִקְף-קָטָן – 2; זִקְף-גָּדוֹל – 3; רִבֵּעַ – 4; ... זִקְף-קָטָן ... זִקְף-קָטָן בחצי ספוק – הקש; השלישית: (קִדְמָא – סדר קדימות; אֲוֵלָא = גֵּרֶשׁ = גֵּרֶשׁ־שׁ – יוצא מהענין; קִדְמָא אֲוֵלָא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תְּלִישָׁא-קָטָנָא = תִּרְסָא – דרוש בפסוק שער, מְחִיצָא, עִקְרָא; תְּלִישָׁא-גָּדוֹלָא – תִּרְסָא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מְחִיצָא, עִקְרָא, פֶּרֶז – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

1.6 ויקרא בהר כהא (התשע"ו)

ויקרא בהר כהו, זיב:

[ו] וְהִיָּתָה שִׁפְתַּי הָאָרֶץ לְכֶם לְאֶכְלָה לֶךָ וְלַעֲבָדֶיךָ וְלִאֲמָתֶיךָ וְלַשְׂכִּירֶיךָ וְלַתּוֹשְׁבֵיךָ הַגֵּרִים עִמָּךְ:

[ז] וְלַבְּהֵמָתֶיךָ וְלַחֲיָה אֲשֶׁר בְּאַרְצֶיךָ תִּהְיֶה כָל-תְּבוּאָתָה לְאָכֹל: ס

[יב] כִּי יוֹבֵל הוּא קִדְשׁ תִּהְיֶה לְכֶם מִן-הַשְּׂדֵה תֹאכְלוּ אֶת-תְּבוּאָתָה:

זכריה יא,ח: וְאֶחָדֹת אֶת-שְׁלֹשַׁת הָרָעִים בְּיַרְחֵךְ אֶחָד וְתִקְצַר נַפְשֵׁי בָהֶם וְגַם-נַפְשָׁם בְּחֻלְהָ בִּי:

תהלים קב,טו: כִּי-רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת-אֲבֹנֶיהָ וְאֶת-עֲפָרָהּ יִחַנְנוּ:

שה"ש ב,יג: הַתְּאֵנָה הַנֶּנְטָה פְּנֵיהָ וְהַפְּנִינִים | סְמָרָה נִחְנוּ הַיַּחַד | קוֹמֵי לְכִי לֶךָ רַעֲיִתִי יָפְתִי וְלִכִּי-לֶךָ: ס

ירושלמי שביעית פ"ד ה"ו (וילנה יא,ב) [מתני' מאימתי אוכלין פירות האילן בשביעית?]

[פני משה] משום דכל זמן שאינן ראויין לאכילה אסור לקוץ ולאכול שהרי הוא מפסידן ורחמנא אמר (וי בהר כה,ג) לְאֶכְלָה ולא

להפסד [פסחים נב,ב]

הפגים משזהוריהו אוכל בהן בפיתו בשדה, בחילו כונס לתוך ביתו וכן כיוצא בו בשאר שני שבוע חייבין במעשרות.

[פני משה] הפגין. פני תאנה כדכתיב (שה"ש ב,יג) הַתְּאֵנָה הַנֶּנְטָה פְּנֵיהָ.

אוכל בהן פתו בשדה. אבל לא יכניסם בתוך ביתו, כדדריש בגמ' דכתיב (וי בהר כה,ג) כָּל-תְּבוּאָתָה לְאָכֹל וכתיב (וי בהר כה,יב)

מִן-הַשְּׂדֵה תֹאכְלוּ אֶת-תְּבוּאָתָה. בענין שתי תבואות הכתוב מדבר אַחַת מענין השדה וְאַחַת שמותר לו לאכול בבית והיינו

כשנתבשרו כדקתני בסיפא.

גמרא מהו ביחילו. ר' חייא בר בא אמר חיייתה כמה דתימר (זכריה יא ח) וְגַם-נַפְשָׁם בְּחֻלְהָ בִּי:

כתיב (וי בהר כה,ג) וְלַבְּהֵמָתֶיךָ וְלַחֲיָה אֲשֶׁר בְּאַרְצֶיךָ תִּהְיֶה כָל-תְּבוּאָתָה לְאָכֹל: ר' חייא בר בא אמר שתי תבואות אחת מן הבית

ואחת מן השדה וכתיב (וי בהר כה,יב) מִן-הַשְּׂדֵה תֹאכְלוּ אֶת-תְּבוּאָתָה.

[ר"ש סיריליאו] מאימתי אוכלין פירות האילן בשביעית? דפירות האילן אסור (לאכלן) (לתלשן מן האילן) קודם שיגיעו לעונת

המעשרות דבעינן דנחית עלייהו שמא דפרי, וטעמא מפרש ב-ת"כ בהר פ"א דכתיב (וי בהר כה,ג) תִּהְיֶה כָל-תְּבוּאָתָה לְאָכֹל

מכאן שאינה נאכלת אלא תבואה, מכאן אמרו מאימתי אוכלין פירות האילן בשביעית הפגין משזוריהו וכו' כדתנן במתני'.

ובגמרא דהכא מפרש טעמא אחרנא דכתיב (וי בהר כה,יב) קִדְשׁ בֵּין בֵּין תְּבוּאָתָה (בין שנת היובל בין תבואתה) לומר לך

דקדושה תְּבוּאָתָה וכי היכי דגבי קדשים אין מביאין אתן לבית הפיסול (זבחים עה,ב) הכי נמי אין אוכלין פירות שביעית אלא

בענין שיהיה הנייה (אכילה מהנה ולא אכילה מאוסה)

[ביאור הגר"א] ... רבי חייא בר בא אמר שתי תבואות. פי' שתי שיעורים, אַחַת שאוכל פיתו בשדה, וְאַחַת שכונס לתוך ביתו.

[ביאור הגר"ק (הרב חיים קנייבסקי)] ... רבי חייא בר בא חזר ואמר (וי בהר כה,יב) מִן-הַשְּׂדֵה תֹאכְלוּ אֶת-תְּבוּאָתָה והוא קרא

יתירה. שתי תבואות הכתוב מדבר. אחת מן הבית ואחת מן השדה. ללמדך שיש תבואה שאתה אוכלה בשדה כגון פגין

משזהוריהו אבל אין אתה כונסה לבית.

גמרא הקור כעץ לכל דבר אלא שהוא נלקח בכסף מעשר (שני)

[פני משה] כעץ לכל דבר. ואינו מטמא טומאת אוכלין. ... [ר"ש סיריליאו] נקח בכסף מעשר. דפרי מפרי וגידולי קרקע הוא.

(בלי הסבר ע"פ תבניות טעמים)

ירושלמי שביעית פ"ד ה"ז (וילנה יב,ב) [ההסברים בסוגרים ע"פ [אור יעקב]]

גמרא ... כתיב (וי בהר כה,יב) כִּי יוֹבֵל הוּא קִדְשׁ תִּהְיֶה לְכֶם וגו' (מִן-הַשְּׂדֵה תֹאכְלוּ אֶת-תְּבוּאָתָה): מה תְּבוּאָתָה קודש אף היא

(הארץ) קודש. (דורש מהמלים מִן-הַשְּׂדֵה תֹאכְלוּ אֶת-תְּבוּאָתָה: להקיש הַשְּׂדֵה דהיינו ארץ-ישראל עצמה, ל- תְּבוּאָתָה, מה תבואת

ארץ-ישראל קודש, שנוהגת בה קדושת שביעית ושאר מצוות התלויות בארץ, אף ארץ-ישראל עצמה קדושה (וי בהר כה,יב) הוּא ויש

לחבבה מפאת קדושתה ומביא עובדות מהאמוראים שהיו מחבבים את הארץ וגו')

(טט – א) קדושת תבואת שביעית נלמדת בהיקש מקדושת תבואת יובל מכאן. לכן כאן מתאים לומר מה תבואת שנת היובל קודש כך

גם ארץ-ישראל עצמה קדושה ויש לחבבה מפאת קדושתה.

(טט – ב) קדושת תבואת יובל נלמדת ע"פ לימוד שמביא [תורה שלמה מביא דרשת ירושלמי שביעית פ"ד ה"ז] הדורש הקרא באופן הבא

[יב] כִּי יוֹבֵל הוּא קִדְשׁ תִּהְיֶה לְכֶם ... תְּבוּאָתָה: הדרש הזה כאילו מנצל את תבנית הטעמים של מִן-הַשְּׂדֵה - קדמא זקף-קטן

במלים מחוברות במקף, בתפקיד כעין מוקדם והוא מאוחר בענין לומר שלצורך הדרש קרב את המאוחר תְּבוּאָתָה: אל המוקדם,

ראשית [יב] כִּי יוֹבֵל הוּא קִדְשׁ תִּהְיֶה לְכֶם. והתוצאה [יב] כִּי יוֹבֵל הוּא קִדְשׁ תִּהְיֶה לְכֶם תְּבוּאָתָה:

(טט – ג) מִן-הַשְּׂדֵה - קדמא זקף-קטן במלים מחוברות במקף כעין מידה מוקדם והוא מאוחר בענין. דרוש מהמאוחר בכתוב אֶת-

תְּבוּאָתָה שהוא קודש אל המוקדם בכתוב מִן-הַשְּׂדֵה - היא ארץ-ישראל שגם היא קודש

(טט – ד) תֹאכְלוּ אֶת-תְּבוּאָתָה: - טפחא סלוק, טפחא ללא מרכא לפניה, בתפקיד רבוי לא מוגבל. סלוק – מגביל. ביחד מרבה

החביבות של ארץ-ישראל ומגביל חביבות זאת רק אליה, למעט הארצות האחרות ממעלת החביבות של ארץ-ישראל.

על כך מסיימת הגמרא (תהלים קב טו) כִּי-רָצוּ עֲבָדֶיךָ אֶת-אֲבֹנֶיהָ וְאֶת-עֲפָרָהּ יִחַנְנוּ:

ויקרא בהר כה,יב: כִּי יוֹבֵל הוּא קִדְשׁ תִּהְיֶה לְכֶם מִן-הַשְּׂדֵה תֹאכְלוּ אֶת-תְּבוּאָתָה:

(וי בהר כה,יב) – כִּי יִתִּיב אוֹתִיּוֹת "בית" בשש שנים לחיוב בתרו"מ המובא לבית, ואילו בשנת יובל ושמיטה הפקר, אינו מובא לבית

מִן-הַשְּׂדֵה – גי' כתר - קדמא זקף-קטן במלים מחוברות במקף, כעין מוקדם והוא מאוחר בענין

מִן-הַשְּׂדֵה – גי' מגנס זקף-קטן

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטוד"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
מפני ההשערה: אֶתְּנָה, סֹלֶק = סוף-פסוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מוֹנֵה – רבוי; מוֹנֵה פֶשֶׁטָא – מוציא מפשט; מֵרָקָא = מאריך, רבוי; דִּרְגָא – מצרף; תְּבִיר – מחלק, ממעט; לֹא מִמֶּנּוּ; טַפְקָא = טרפא – שנוי
משמעות, רבוי מתפשט; מֵרָקָא טַפְקָא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דִּרְגָא תְּבִיר טַפְקָא – קבוצה עם הלכה שוה לפרטיה; מֵרָקָא תְּבִיר טַפְקָא – קבוצה עם הלכה לא שוה לפרטיה; תְּבִיר מֵרָקָא טַפְקָא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מִקְף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פֶּסֶק 1 – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זִרְקָא סְגוּל – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פֶּשֶׁטָא – פשוט, 1; זִקְף-קָטָן – 2; זִקְף-גָּדוֹל – 3;
רִבֵּעַ – 4; ... זִקְף-קָטָן ... זִקְף-קָטָן בחצי פסוק – השלישית; (קִדְמָא – סדר קדימות; אֹלָא = גֵּרֶשׁ = גֵּרִישִׁיִּי – יוצא מהענין; קִדְמָא וְאֹלָא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תְּלִישָׁא-קָטָנָה = תִּרְסָא –
דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקירה; תְּלִישָׁא-גָּדוֹלָה = תִּלְשָׁא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקירה; פֹּר – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

מִן־הַשְּׂדֵה – גי' שו"ת ברי-אלין מקף, קדמא זקף-קטן במלה אחת

ויקרא בהר כה, זיב: [ז] וְלִבְהִמְתָּךְ וְלַחֲיָה אֲשֶׁר פָּאַרְצָךְ תִּהְיֶה כָל־תְּבוֹאָתָהּ לְאַכְלֵ: ס

(וי' בהר כה, זיב) וְלִבְהִמְתָּךְ – קדמא זקף-קטן במלה אחת – מידה מוקדם שהוא מאוחר בענין,

(וי' בהר כה, זיב) כִּי יוֹבֵל הוּא קָדֵשׁ תִּהְיֶה לְכֶם מִן־הַשְּׂדֵה תֹאכְלוּ אֶת־תְּבוֹאָתָהּ:

מִן־הַשְּׂדֵה קדמא זקף-קטן במלים מחוברות במקף – מידה ל"א מל"ב מידות של ר' אלעזר בריה"ג מוקדם שהוא מאוחר בענין, קודם
יכלה מן השדה לבהמתך ולחיה, בשביעית וביובל ואז תבער מבייתך. ראה עיון מפורט במקומו.

ספרא – תורת כהנים

(ה) מיכן אמרו הכובש שלשה כבשים בחבית אחד רבי אליעזר אומר כיון שכלה מין אחד מִן־הַשְּׂדֵה יבער כל החבית, ר' יהושע
אומר אוכל והולך עד שיכלה האחרון שבה, רבן גמליאל אומר מין שכלה מינו מן השדה יבער מינו מן החבית והלכה כדבריו, ר'
שמעון אומר כל הירק אחד לביעור.

הדיון המובא בתוספות והמבוסס גם בתורת כהנים
אפשר להבינו על-פי המידה ל"א מוקדם שהוא מאוחר בענין כמשולב בדברי הספרא דלהלן:
(ה) מיכן אמרו הכובש שלשה כבשים בחבית אחד
רבי אליעזר אומר כיון שכלה מין אחד מִן־הַשְּׂדֵה יבער כל החבית,

טט – רבי אליעזר הולך לפי המוקדם בענין מִן־הַשְּׂדֵה יבער המינים המאוחרים שעדיין אפשר להביאם מִן־הַשְּׂדֵה כי קלטו
טעם המין האיסור, היינו טעם האיסור
ר' יהושע אומר אוכל והולך עד שיכלה האחרון שבה,
טט - רבי יהושע הולך לפי המאוחר בענין מִן־הַשְּׂדֵה ולכן אין לבער שאר המינים עד שיכלה המאוחר בשדה. רבי יהושע לא
חושש לטעם האיסור.

רבן גמליאל אומר מין שכלה מינו מן השדה יבער מינו מן החבית והלכה כדבריו,
רבן גמליאל הולך על הסדר בענין מִן־הַשְּׂדֵה ולכן יש לבער כל מין כאשר כלה בשדה

ויקרא בהר כה, יג: בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֶּאת תִּשְׁבּוּ אִישׁ אֶל־אֲחֵרָתּוֹ:

רש"י ויקרא כה, יג, תִּשְׁבּוּ אִישׁ אֶל־אֲחֵרָתּוֹ, והרי כבר נאמר ושבתם איש אל אחוזתו אלא לרבות המוכר שדהו ועמד בנו וגאלה
שחוזרת לאביו ביובל:

רבי יוסף בכור שור (יג) בִּשְׁנַת הַיּוֹבֵל הַזֶּאת תִּשְׁבּוּ – קרא יתירא; ולרבות, שאפילו התנה לעשרים; הכל כמו שפירש רבינו ?
ראה [רש"י קידושין יד, ב] וראה תו"כ [בהר פרשתא א פק א, נ]. והשמטת כספים - הנה היא במשנה תורה (ראה דב' טו, א-ג).
[דאב"ע] - כי בשנת היובל תשוב הארץ הנמכרת לבעליה (טט) – בתנאי שלא נמכרה לשנות תבואה). מדגיש שגם אם ישראלי מכר
אחוזתו ונמכר לעבדות או המוכר עצמו (לדעת שגם הוא יוצא), ותאמר שאין לאדם כזה מקום לשוב אליו, בא הכתוב לומר שגם
העבד וגם אחוזתו יוצאים ושבים זה לזה.

[בעל הטורים] (וי' בהר כה, יג) אִישׁ אֶל־אֲחֵרָתּוֹ, וסמוך ליה וכי תמכרו ממכר לעמיתך, לומר נכסים שאין להם אחריות נקנין עם נכסים
שיש להם אחריות, ועוד סמך אל תונו איש לאחוזתו לומר שגם הקרקע יש בו אונאה עד כדי דמיו, קנה, ג' במסורה, או קנה מיד
עמיתך, ותרי גבי דוד לא כי קנה אקנה (ש"ב כד; כד, דה"א א' כא; כד) כשקנה הגורן מארונה; דאע"ג דדרשינן (בתו"כ) או קנה מיד
עמיתך שתקנה מיד ישראל ולא מיד גוי; אעפ"כ קנה דוד הגורן מארונה כיון שלא היה יכול לקנות מישראל, אל תונו איש את אחיו,
וסמך ליה במספר, לומר לך דבר שבמדה ובמנין ומשקל אין בו אונאה:

[ספרנו] (וי' בהר כה, יג) תִּשְׁבּוּ אִישׁ אֶל־אֲחֵרָתּוֹ, ומותר לבעלים השבים אליה להחזיק בה לאחזקה ולהשתמש בה בנין בתים ושובכים
וגדרות צאן וזולתם חוץ מעבודת האדמה ושמירת פירותיה:

תִּשְׁבּוּ – זקף-גדול

טטוד"ל ע"פ רש"י בפסוק זה (וי' בהר כה, יג) ובצירוף הפירושים לפסוק (וי' בהר כה, ג)

לפנינו שלושה או ארבעה עניני תִּשְׁבּוּ, שיבת אחוזת המשפחה, שיבת עבד עברי ושיבת עבד עברי נרצע

לגבי האחזקה

גאולה ע"י א' המוכר ב' או בנו המחזירה לאביו. ג' ואין גאולה ביובל אם נמכר לשנות תבואה.

או אם מכרה לשנים חוזרת אליו אם גאלה בשנת היובל וגם חוזרת ע"י גאולת בנו לאביו החי ולמשפחתו אם כבר מת.

שני אופני שיבות האחזקה: חזרה בגלל היובל למוכר או ליורשיו או בגאולה ע"י עצמו וגאולה ע"י בנו שמחזירה לאביו!!!

לגבי העבד העברי

שניים חוזרים, שניים שאינם חוזרים. רק עבד עברי או עבד עברי נרצע שבארץ-ישראל יוצא לחפשי וחוזר לנחלתו. המוכר עצמו לגויים
בחוץ-לארץ אינו חוזר. בני עבד עברי מן השפחה אינם יוצאים ואינם חוזרים.

היובל

נוהג א' כשכל ישראל על אדמתם, ב' כל אחד בנחלתו מימי יהושע ג' ולא מעורבבים.

האם הכוונה שחזרת אחזקה לא נוהג ואילו ושמיתת חובות ויצאת ע"י לפני שנה שביעית שלו וע"ע נרצע נוהג

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
הצמיח ההשערה: אתנח, סלוק – סוף-ספוק (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל: מונח – רבוי: מקור: פשטא – מוציא מפשט: מרכא = מאריך, רבוי: דרגא – מצרף: תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרחא – שני
משמעות, רבוי ממשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שנה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שנה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שההלכה
הלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; פסק 1 – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3;
רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקיש; השלישייה: (קדטא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרשי"ש – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תראא –
דרוש בפסוק שער, מתיצה, עקירה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מתיצה, עקירה; פור – דרוש מהפסוק רצון לנושא אחר בהלכה.

1.7 יוקרא בהר כה"א, (התשע"ז) (בהשתתפות נחלת יעקב)

ויקרא בהר כה"א: יובל הוא שנת החמשים שנה תהיה לכם לא תזרעו ולא תקצרו את-ספיתיה ולא תבצרו את-נזריה:

לפי סדר התורה שבעל-פה היינו צריכים לפתוח בהסבר [ספרא בהר פ"ג א] לפסוק. אבל מהתבוננות בהסבר [תורה תמימה=ת"ת הערה (סא)] נראה שמאמר ה-[ספרא] יובן יותר טוב אחרי שנעבור על הערה (סא) של הת"ת.

[תורה תמימה=ת"ת] (י' בהר כה"א) **יובל הוא שנת החמשים** - שנת חמשים אתה מונה ואי אתה מונה שנת חמשים (טט: לסוף היובל שעבר) ואחת (טט: ובאותו זמן היא גם שנה ראשונה ליובל הבא) [ר"ה ט' א'] [מכאן אמרו, יובל אינו עולה למנין שבוע (טט: נדרים סא,א)]:⁹

[ת"ת] לא תזרעו - מלמד שכל שנוהג בשביעית נוהג ביובל^(ס) [תו"כ]: תו"כ מקיש שההלכות הקשורות לעבודת הארץ ולקדושת

פירותיה הנוהגות בשנת השמיטה נוהגות בשנת היובל. אפשר כי ההקש נתמך בתבנית הטעמים של (י' בהר כה"א) **לא תזרעו ולא**

תקצרו את-ספיתיה פעמיים זקף-קטן בין שני קיסרים, כאן אתנח וסלוק, בתפקיד ללמד הקש. היות והפסוק בראשו דן בשנת יובל

ובהמשכו מלמד הלכות שגם נוהגות בשנת שמיטה (ראה כה"ד, ד-1). המסקנה היא שבא להקיש מהלכות שנת יובל להלכות שנת

שמיטה. אפשר שמלמד על ספחיה שנת שמיטה, אפשר שבא ללמד מסוף הפסוק על כמות הפירות המתרת לקטיף והשונו באופן הקטיף

(ראה להלן הסבר על **את-נזריה** שאין דומה לה בשנת שמיטה). ובמשנה ג מקיש מקודש פירות יובל אל קודש פירות שביעית

שנשארים בקדושתם שלא כמו הקדש אחר. וגם כמו החליפין האחרון שנעשה מפירות יובל תופס דמיון כך גם החליפין האחרון שנעשה

מפירות שביעית תופס דמיון והפירות עצמם והחליפין האחרון חייבין ביעור (ראה להלן מ"ג).

[ת"ת הערה (סא)] ר"ל כי דין היובל בשביתת הארץ ודין השמיטה אחד הוא לכל דבר, כל שאסור בשביעית אסור בשנת יובל וכל

שמותו בשביעית מותר ביובל, ומלאכות שלוקין עליהן בשביעית לוקין עליהן ביובל, ודין פירות שנת יובל לאכילה ולמכירה ולביעור

כדין פירות שביעית לכל דבר. ואמנם בפרטים שונים חלוקים זמ"ז, כי השביעית משמטת גם כספים משא"כ יובל, וכנגד זה אין

שביעית משמטת קרקע ומוציאה עבדים, ויובל משמט קרקע בתחילתו ושביעית אינה משמטת כספים אלא בסופה, כפי שיתבאר הכל

מדרשות מיוחדות בהמשך פרשה זו ובפ' ראה אי"ה. והנה ה-[רמב"ם בפ"ו משמיטין] כתב הלשון כל שאסור בשביעית מעבודת

הארץ וכו', וכפי הנראה בא לרמז בלשון זה, כי הדברים שאינם בעבודת הארץ לא שוו שביעית ויובל בדניניהם, וכמו הדברים

שנתבארו לעיל, אבל באמת זה צ"ע, שהרי ע"כ צ"ל דגם בפרטים שאינם מעבודת הארץ שוו זל"ז, וראיה לזה מ-[קדושין נ"ח א']

ובכ"מ דשביעית תופסת דמיה [שאם מכרו פירות שביעית חל האיסור על הדמים], ויליף זה מדכתיב בפסוק הסמוך (י' בהר כה"ב) **י**

יובל הוא קדש תהיה לכם, מה קודש תופס את דמיו אף שביעית תוספת דמיה, והנה פסוק זה (י' בהר כה"ב) כתיב ביובל ובכ"ז ילפינן

מיניה לשביעית, אלמא דגם בדבר כזה שוים הם, וצ"ל דגם תפיסת דמים היא כתולדה מעבודת הארץ, וע' מש"כ בסמוך פסוק י"ג.

ויש לדקדק לפי דרשה זו למה השמיט כאן זמירה ולא כמו לעיל בפסוק ד' גבי שמיטה, אחרי דדיניהם שוה, ואין לומר דמשום הא

גופא דכיון דדיניהם שוה סמך ביובל על מה שנזכר בשמיטה, משום דא"כ קשה למה זכר כאן בצירה, אך י"ל פשוט ע"פ המבואר

לפנינו שם דגם בשמיטה לא היה צריך לכתוב זמירה להיתיה בכלל זריעה, ורק כדי לאשמעינן חידוש אחר דאהני (אותם) תולדות

מחייב, אאחורייתא (דברים אחרים) לא מחייב כמבואר לפנינו שם, וא"כ ביובל דחמיר משמיטה (בשמיטת קרקע וצאת עבדים אבל אין בו

שמיטת כספים) שוב לא אצטרך להזכיר זמירה, דכש"כ (דכל שכן) הוא משמיטה, ומה שזכר כאן בצירה הוא שלא נימא דכיון דיובל

חמיר משמיטה, חייב בו גם אשאר תולדות מעבודת קרקע לא כמו בשמיטה כמבואר שם לפנינו, לכן כתב בצירה (לחייב מלקות שהיא

תולדה מן התורה), להורות שגם ביובל רק **אתולדה כמו זו חייבים** (אבל באמת אין עוד תולדות מן התורה) ולא אשאר תולדות (כמו השקיה,

יובל שהן איסורי מרבנן ואין להן מלקות), ודו"ק:

ולא תבצרו – מרכא טפחא, כעין קבוצת פרטים שעשויה להתרחב, וטפחא בתפקיד כפותחת טפח להתאפיין מהכתוב אחריה **את-**

נזריה וזה להרחבת הקבוצה של מלאכות תולדה הדומים לבצירה בגפן, היינו מיני קטיף בעצי פרי אחרים כגון מסיק בזית, גדידה

בתמר, ליקוט בתאנה, ליקוט ירק, קציר דגן. **את-נזריה** – מקף כרב-מצב נזריה (א) יש דרך קטיף נזריה (פירות) של שש שנים (ב)

יש דרך קטיף נזריה (פירות) של שנת שמיטה.

דיני שביעית דגל ירושלים פ"ט קצירה בצירה ודריכה לדעת הרמב"ם צריך שני בכמות הפרי הנקטף, ולא יבצור יותר מהכמות

הקטנה שאדם רגיל להביא לביתו משדה הפקר, ונראה שיותר להשתמש בכלי קצירה כמו בשנים אחרות. לדעת פוסקים אחרים יש

למעט בכמות וגם אסור לקצור בכלים שקוטפים בהם בשאר השנים.

את-נזריה – סלוק בתפקיד מגביל איסור קטיף נזריה (פירות) בדרך של שש שנים.

משוער כי תבנית הטעמים של **יובל הוא** – מונח רביע, מלמדת על אבות ותולדות המלאכות האסורים בשנת היובל מן התורה ועל עוד מצוות של שנת היובל. המלאכות האסורות בשנת השמיטה אסורות גם ביובל: (א) חרישה (ולא לוקה כי נלמדה בדרשה), (ב) זריעה, (ג) קצירה (ותולדותיהן זמירה ובצירה) ולוקה עליהם; (ד) נטיעה היא אב מלאכה הנדרש מן הכתוב ולכן אין עליו חיוב מלקות. זה מפני שהתורה פירטה המלאכות. אי הענישה על דבר הנדרש באמת יוצא דופן לעומת דברים אחרים הנלמדים בדרשה שלא בנושא שנת היובל ויש עליהם חיוב עונש, (ה) הלכת קדושת פירות. **נוסף ביובל**: (ו) משמט קרקע בתחילתו, (ז) מוציא עבדים בתחילתו (ר"ה, יוה"כ)

[ספרא בהר פרשה ג, פ"ג א] יובל הוא שנת החמשים שנה שיכול בכניסתה תהיה מקודשת מראש השנה וביציאתה תהיה מושכת

והולכת עד יום הכיפורים שכן מוסיפין מחול על הקודש תלמוד לומר **יובל הוא שנת החמשים שנה תהיה לכם**, אין קדושתה

אלא עד ראש השנה.

כאמור תבנית הטעמים של **יובל הוא** מלמדת על אבות המלאכות והתולדות האסורים בשנת היובל מן התורה ועל עוד מצוות

המיוחדות לשנת יובל. המלים **יובל הוא** מגבילות את איסורי המלאכה והמצוות המיוחדות של שנת היובל לפרק הזמן בין ראש השנה

שבו נכנסה שנת היובל עד לרגע לפני כניסת ראש השנה הבאה כבר אין לה קדושת יובל. אבל בזמן ששנת שמיטה נהגה מן התורה היה

לשנת שמיטה שאינה שנת יובל הרחבות לזמן שלפני שנת השמיטה להגביל מלאכות החל מפסח הקודם לשנת השמיטה. בהלכת קדושת

פירות שביעית ויובל יש הרחבות זמן לשנה הראשונה שאחרי שמיטה ו/או יובל וקדושת הפירות הולכת ופגה לפי הפסקת הימצאות

פירות שביעית ויובל בשנה שאחרי. לפיכך תובן שאלת הספרא "שיכול בכניסתה תהיה מקודשת מראש השנה וביציאתה תהיה

מושכת והולכת עד יום הכיפורים שכן מוסיפין מחול על הקודש?" כלומר, שכמו שמאריכים בקדושת פירות נאריך גם במלאכות

האסורות בשמיטה ויובל? ועונה תלמוד לומר **יובל הוא שנת החמשים שנה תהיה לכם**, אין קדושתה אלא עד ראש השנה.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
מצוות ההשעיות: אתחן, סליק = סוף-סוף (נקראים קיסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוקף פשטא – מוציא מפשט; מרכא = מאריך, רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממעט, לא ממש; טפחא = טרנא – שני משמעות, רבוי מתפשט; מרכא טפחא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה שזה לפרטיה; מרכא תביר טפחא – קבוצה עם הלכה לא שזה לפרטיה; תביר מרכא טפחא – קבוצה שההלכה חלה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מצב של המוטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; ססק 1 – סדור שנחלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זקף-קטן – 2; זקף-גדול – 3; רביע – 4; ... זקף-קטן ... זקף-קטן בחצי פסוק – הקיש; השלישי: (קדטא – סדר קדמות; אולא = גרש = גרשי"ט – יוצא מהענין; קדלא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כבעין חלק מ"ג מדות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מחיצה, עקרה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מחיצה, עקרה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

נראה לומר שתבנית הטעמים של **שְׁנַת הַחֲמִישִׁים שָׁנָה** – תביר מרכא טפחא, היא המלמדת הגבלה זאת. התבנית בתפקיד כעין קבוצת פרטים שעשויה להתרחב, הקשורה לנושא שנת היובל ושעל חלקה לא הלכה מסוימת בקשר לנושא.
הַחֲמִישִׁים שָׁנָה – מרכא טפחא, כמרבח על שנת היובל זמן קדושת פירות יובל לתוך השנה הראשונה שאחריה.
שְׁנַת הַחֲמִישִׁים שָׁנָה – תביר מרכא טפחא, ממעט מצוות המלאכות האסורות, שמיטת קרקעות ושיחרור עבדים מהתקופה המורחבת לגבי קדושת פירות.

ויקרא בהר כה"ב: ב' יובל הוא קדש תהיה לכם מן-השָׁדָה האכלו את-תבואתה:

[ספרא בהר פרשה ב, פ"ג א ג] (י' בהר כה"ב) ב' יובל ... קדש, מה קודש (אולי נאמר שכמו שהקדש בכלל) תופס את דמיו אף שביעית (ויובל) תופסת את דמיה, אי מה קודש (בכלל ולא שביעית ויובל) יוצא לחולין (ע"י החילוף בדמים) ו(רק) דמיו נתפסים (לקודש) יכול אף שביעית (ויובל) כן (?) תלמוד לומר הָוּא, הרי הָוּא (פרי היובל והשביעית נשארים) בקדושתה נמצית אומר האחרון אחרון נתפס כשביעית (ויובל) ופירי עצמו אסור, כיצד לקח בפירות שביעית (ויובל) בשר אילו ואילו (הבשר שהוא החליפין לפני הפרי) מתבערים בשביעית (ויובל), לקח בבשר דגים יצא בשר וכנסו דגים, בדג"י שמן יצאו דגים ונתפס שמן האחרון אחרון נתפס ופרי (היובל והשביעית) עצמו אסור.

(י' בהר כה"ב) ב' יובל הָוּא – יתיב מונח זקף-קטן, זקף-קטן מלמד על שני לימודים, ולפי שאחד מתפקידי טעם יתיב הוא החלפת טעם פשטא במלה מלעילית או בת הברה אחת, משמע שני לימודים כפשט הכתוב. **לימוד אחד** יהיה: לפי תפקיד טעם יתיב כ"דווקא כך" לכן הכתוב מגביל, ללמד שדווקא קדושת פירות יובל ושביעית אינה פוקעת בחליפין והפירות עצמם והחליפין האחרון נתפסים לקודש עם הפירות וחייבים בביעור. **[ת"ת הערה (סז)]** מביא מ-**[סוכה מ,ב]** שממילת **תַּהֲנֶה** – לומדים שהפירות יארו בהויותם ולא יצאו לחולין במכירה או חילול ושגם החליפין האחרון נתפס בקדש.

לימוד שני [ת"ת] (י' בהר כה"ב) יובל הָוּא – ואפילו בחוץ לארץ^(סז) [ר"ה ט' ב']:

[ת"ת הערה (סב)] קאי אשילוח עבדים, ומדייק זה משום דלשון זה מיותר כלל. וע' בקדושין ל"ח ב' דפריך שילוח עבדים חובת הגוף היא, כלומר, ופשיטא שנהוג בחו"ל, ומשני סד"א הואיל דכתיב **(י' בהר כה"ב) ויקראתם דְרֹר בְּאֶרֶץ הוֹי"א** בארץ אין בחו"ל לא, ת"ל **(י' בהר כה"ב) יובל הָוּא**, מכל מקום, ומה דכתיב **בְּאֶרֶץ** אתיא לדרשה כמש"כ לעיל פ' י':

קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם – טפחא מונח אתנח.

[ת"ת] קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם – תניא, א"ר יוחנן, השביעית מתחללת בין דרך מקח בין דרך חילול^(סח) דכתיב **יובל הָוּא קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם**. מה קודש בין דרך מקח בין דרך חילול^(סח), אף שביעית בין דרך מקח בין דרך חילול^(סח) [סוכה מ' ב']:
[ת"ת הערה (ע)] ו' אלעזר ס"ל דרק דרך מקח מתחללת, דדריש סמוכין בשנת היובל הזאת וגו' וסמך ליה וכי תמכרו ממכר, וההיקש דקודש תהיה לכם איצטריך ליה בכלל דשביעית איתקש לקודש לענין שתופסת דמיה כמבואר בדרשה הקודמת. ויש להעיר בסברתו, דאחרי דילפינן בהיקש מקודש למה לא נילף לכולא מלתא מקודש דבין דרך חילול בין דרך מקח, וצ"ע, ולהלכה קי"ל כר' יוחנן. ומבואר בסוגיא דמחלקותם הוא רק **בפרי שני** היינו בדמי שביעית, אבל בפרי ראשון, והיינו פירות שביעית, כ"ע מודו דרק דרך מקח מתחללת ולא דרך חילול, יעוי"ש:

[ת"ת] קֹדֶשׁ תִּהְיֶה לָכֶם – ואלו קודש תהיה לה' לא כתיב, לפיכך המקדש בפירות שביעית מקודשת^(סח) [קדושין נ"ג א']:
[ת"ת הערה (עא)] (עא) דמשמע שאף שקודש היא בכ"ז תהא לכם להנאתכם, ולא כמו מעשר שני דכתיב ביה (פרשה בחקתי) וכל מעשר הארץ קודש הוא לה', ואף על פי דבחלה כתיב תתנו לה' (פ' שלח) ובכ"ז קי"ל המקדש בתרומה מקודשת (בכורות נ"ט א'), אך התם לא כתיב קודש, ובעינין שיכתבו שניהם קודש ולה', וע"ע בסוגיא:
[ירושלמי שביעית פ"ח ה"ב] משנה ... קל מהן שביעית שנתנה להדלקת הנר
[אור יעקב] יש קולא בפירות שביעית שאינה בתרומה ובמעשר שני, שנתנה להדלקת הנר שמתור להשתמש בשמן שביעית גם להדלקת הנר שכתוב **(י' בהר כה"ב ז) תִּהְיֶה כָּל-תְּבוּאָתָה לְאֹכֶל**, ודרשו בריש פ"ז **תִּהְיֶה** אף להדלקת הנר, וכן מדליק הנר בתרומה טמאה, אבל לא בתרומה טהורה ומעשר שני, בין טמא בין טהור.

[פ"ז ה"א (וילנה יח א)] גמרא ... מיי כדון **(י' בהר כה"ב ז) לכם** השהו לכולכם. (שיהא ראוי לכולכם ולא שיהא שוה לכולכם) רבי יוסי בשם רבי לא (ל' קמוצה) שמע לה מן הדה (לומד מפסוק אחר שמי הצובעין חלה עליו קדושת שביעית **תִּהְיֶה** – אף להדלקת הנר ולצבוע בה צבע.) (ממה שנאמר **(י' בהר כה"ב ז) וּלְבַהֲמֹתַי וּלְחֵה אֲשֶׁר בְּאֶרֶצְךָ תִּהְיֶה כָּל-תְּבוּאָתָה לְאֹכֶל**, **[אור יעקב]** ותיבת **תִּהְיֶה** יתירה לדרשה, לרבות שרשאי להשתמש בפירות שביעית אף להדלקת הנר ולצבע, ומוכח מכך שמין המיוחד לצבע יש בו קדושת שביעית, (שאם לא כן מוריד הפירות מקדושתם)

דרשת ר' יוחנן ב-**[סוכה מ,ב]** שקדושת פירות יובל ושביעית חלה על החליפין בדרך מכירה לאחר, ובדרך חילול (תוך הוספת חמישית מלכר עליו) ע"י מלקט הפירות. הדרשה מ-**[קדושין נג,א]** מלמדת שהמקדש אשה בפירות יובל ושביעית מקודשת. כעין תפיסת דמי היובל והשביעית באשה המתקדשת לאיש בעל הפירות.

בשתי הדרשות שהביא **[ת"ת]** מתברר שלמרות שפירות יובל ושביעית קדשים בקדושה החמורה ממיני הקדש מסוימים מבחינת תפיסת דמיהם בין במכירה בין בחילול. כל הקדש אחר הוא ממון גבוה ומועלים בו בשימוש ע"י אדם, עד שבמיני הקדש מסוימים פודים – מחללים אותם והם יוצאין לחולין. אבל פירות יובל ושביעית נחשבים ממון בעלים. וכן מדרשת **[ירושלמי שביעית פ"ח ה"ב]** אפשר להשתמש בהם להדלקת נר ולצבע.

משוער כי טעם טפחא במלת **קֹדֶשׁ** בתפקיד שנוי מלמד כי **קֹדֶשׁ** קדושת פירות יובל ושביעית שונה מקדושת הקדש אחרת, שהיא **תִּהְיֶה** בהוויה של קדש וגם בהויות ממון בעלים. אפשר כי טעם מונח בתפקיד רבוי העברת הקדושה בכל פעולת חליפין לדבר האחרון שנכנס במקום הדבר הקודם (ועדיין הפירות המקוריים נשארים בקדושתם). אבל אפשר שזה כמוסבר להלן.
לָכֶם – במשמע שלכם שווה = ראוי לכולכם, **תִּהְיֶה** – רבוי, **לָכֶם** – אתנח מגביל, ביחד רבוי הגבלות השימוש בפירות יובל ושביעית, מגביל את השימוש בממון בעלים זה ש-אסורים להפסיד ולסחור.

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם: טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: א. תנא, סלוק = סוף-פסוק (נקראים קוטרם ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מוקד פשטא – מוציא ממשט; מרא = מאריך; רבוי; דרנא – מצרף; תביר – מחלק, ממשע, לא ממש; טפא = טרףא – שני משמעות, רבוי ממשט; מרא טפא – קב' שעשויה לגדול, יתור לרבות, מכל מקום; דרנא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרא טפא – קבוצה שההלכה הלה רק על חלק מפרטיה; מוקד – רב-מב של המוטעם, בד"כ מב אחד נדרש; סק' – סודר שנהלק, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגול – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשטא – פשוט, 1; זק-קטן – 2; זק-גדול – 3; רביע – 4; ... זק-קטן ... זק-קטן בחצי פסוק – הקש; השלישיה: (קדטא – סדר קדומות; אולא – גרש – גרשי"ף – יוצא מהענין; קדמא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק כבעין חלק מ"ג מידות דר' ישמעאל; תלישא-קטנה = תרסא – דרוש בפסוק שער, מוציא, עקרה; תלישא-גדולה = תלשא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מוציא, עקרה, פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

1.8 ויקרא בהר כה,א (התשע"ח) (בהשתתפות נחלת יעקב)

ויקרא בהר כה,ב: פי יובל הוא קדש תהיה לכם מן השדה האכלו את תבואתה:

ויקרא בהר כה,ג: בשנת היובל הזאת תשבו איש אל אחרתו:

ויקרא בהר כה,ד: וְכִי-תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לְעִמִּיתְךָ אוֹ קִנְיָה עִמִּיתְךָ אֶל-תּוֹנֵי אִישׁ אֶת-אֶחָיו:

ויקרא בחקתי כז,כז: וְאִם בִּפְתָחָהּ הִטְמֵאָה וַיִּכְרָה בְּעַרְפָּךָ וַיִּכַּר חֲמִשָּׁתוֹ עָלָיו וְאִם-לֹא יִגָּאֵל וַיִּמְכַּר בְּעַרְפָּךָ:

נושא הענין הוא כיצד פירות יובל ושביעית יוצאים לציבור לשימושים המותרים ושהדבר לא יחשב מסחר.

[בבלי סוכה מ,ב] אמר רבי אלעזר: אין שביעית מתחללת אלא דרך מקח. ורבי יוחנן אמר: בין דרך מקח בין דרך חילול.

מאי טעמא דרבי אלעזר - דכתיב **(וי' בהר כה,ג) בשנת היובל הזאת** וגו' וסמין ליה **(וי' בהר כה,ד) וְכִי-תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר** - דרך מקח, ולא דרך חילול.

ורבי יוחנן מאי טעמא - דכתיב **(וי' בהר כה,ב) פי יובל הוא קדש** (מסמיכות המלים "יובל" "קדש" לומד) מה קדש - (הקדש נתפס על המעות)

בין דרך מקח בין דרך חילול, אף (קדושת) שביעית - (נתפסת על המעות) בין דרך מקח בין דרך חילול (ע"פ רש"י בגמרא: פסוק **(וי' בח' כז,כז)**

מלמד שבהמה טמאה שהוקדשה תפדה (=חילול) וַיִּכְרָה בְּעַרְפָּךָ אוֹ תִמְכַּר וַיִּמְכַּר בְּעַרְפָּךָ ותצא לחולין). - ורבי יוחנן, האי **(וי' בהר כה,ד) וְכִי-תִמְכְּרוּ**

מִמֶּכֶר מאי עביד ליה? - מיבעי ליה לכדרכי יוסי בר חנינא. דתניא, אמר רבי יוסי בר חנינא: בוא וראה כמה קשה אבקה של שביעית

וכו', אדם נושא ונותן בפירות שביעית - לסוף מוכר את מטלטליו ואת כליו, שנאמר **(וי' בהר כה,ג) בשנת היובל הזאת תשבו איש**

אֶל-אֶחָתוֹ: וסמין ליה **(וי' בהר כה,ד) וְכִי-תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר לְעִמִּיתְךָ** וגו'.

הערה: (א) הברייתא בשם רבי יוסי בר חנינא באה בתוספתא בהרחבה רבה. (ב) פשט **(כה,ג)** אינו מזכיר מכירה. סופו **תשבו איש אל-**

אֶחָתוֹ שעזבה בד"כ במכירה הנלמדת מהסמיכות ל-**(כה,ד)** שבו נאמר **וְכִי-תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר**.

ורבי אלעזר, האי קרא דרבי יוחנן מאי עביד ליה? מיבעי ליה לכדתניא: **(וי' בהר כה,ב) פי יובל הוא קדש** מה קדש תופס את דמיו -

אף שביעית תופסת את דמיה. תניא כוותיה דרבי אלעזר, ותניא כוותיה דרבי יוחנן. תניא כוותיה דרבי אלעזר: שביעית תופסת את

דמיה, שנאמר **(וי' בהר כה,ב) פי יובל הוא קדש תהיה לכם**, מה קדש תופס את דמיו ואסור - אף שביעית תופסת את דמיה ואסורה.

אי מה קדש תפס דמיו ויוצא לחולין (ט: הפריט הראשון שהיה קודש יוצא לחולין וכסף הפדיון נתפס בקדושה), (ט: תאמר) אף שביעית

תופסת את דמיה ויוצאת לחולין - תלמוד לומר **(וי' בהר כה,ב) תהיה** - בהיותה תהא (ט: גזירת הכתוב פרי ראשון של יובל ושביעית נשאר

בקדושתו גם כאשר מוכרים אותו וגם הכסף ששולם בעדו או חליפיים אחרים מתקדשים, שלא כמו בקודש אחר).

נלמד על תפקידי תבניות הטעמים מההלכה והדוגמא

[מתיבתא ז' סוכה אליבא דהלכתא מ,ב] חילול פירות שביעית בדרך מקח ובדרך חילול. אין שביעית מתחללת אלא על דרך מקח

במה דברים אמורים בפרי ראשון אבל בפרי שני מתחלל בין דרך מקח בין דרך חילול. (ט: המקור): **[רמב"ם שמיטה ויובל פ"ו ה"ח]**

ופסק הרמב"ם כרבי יוחנן ששביעית מתחללת בין דרך מקח ובין דרך חילול ודלא כרבי אלעזר וכדברי רב אשי להלן (סוכה מא,א)

שכל דברי רבי יוחנן הם בפרי שני אבל פרי ראשון אינו מתחלל אלא בדרך מקח גם לדעת רבי יוחנן [כסף משנה וראה רדב"ז שם]

[מתיבתא ז' סוכה אליבא דהלכתא מ,ב, פניני הלכה] דין קדושת שביעית בסתם מעות הנמצאים בשנת השמיטה בשוק. בסוגייתנו

מבואר שדין פירות שביעית הוא שאם קנו אותם בדמים נתפסו הדמים בקדושת שביעית והפרי עצמו נשאר אסור אך דווקא הפרי

הראשון נשאר אסור גם אחר שדמיו קדשו מה שאין כן חליפי הפרי (ט: המתכנים פרי שני שאינו הפרי שביעית) וכגון (מביא המשך [סוכה

מ,ב] ראה להלן). וכתב ב-[שו"ת מנחת יצחק ח"ו סי' קכט] שפשוט שדין זה שדמי הפרי נאסרים אף שהפרי הראשון עצמו נשאר

בקדושתו אינו מדובר רק אם מכרו את הפרי הראשון פעם אחת אלא גם אם מי שקנה אותו וימכרנו לאדם אחר יקדשו דמי

המקח הללו וכן אם הקונה אותו וימכרנו לאדם שלישי יקדשו גם דמים אלו שכיון שהפרי נשאר בקדושתו הראשונה הרי הוא

תופס את דמיו ומחיל עליהם קדושת שביעית גם אם ימכרו אותו הרבה פעמים ובאופן זה נמצא שפרי אחד יכול להחיל קדושת

שביעית על הרבה מעות פי כמה וכמה משויו (כגון מוכר תבואה לסוחר המוכר אותה לביח"ר ליצור קמח המוכר קמח למאפיה או לייצור אטריות

המוכר מוצר לסיטונאי המוכר לקמעונאי המוכר לצרכן. כל הכסף מכל המכירות נתפס בקדושת שביעית). מה שאין כן בהקדש שאינו נשאר

בקדושתו אחרי שפדו אותו ואם פודים אותו עוברת הקדושה למעות הפדיון והוא עצמו יוצא לחולין שנמצא אם כך שאינו יכול

להחיל קדושה על מעות אלא כפי שויו שלו ולא יותר.

יש כאן סוגיות הבאות: (א) לקיחת פרי שביעית ראשון במקח בלבד; (ב) פרי שביעית תופס דמיו; (ג) הלכות פרי שני.

סוגיה (א) לקיחת פרי שביעית ראשון במקח בלבד;

מצאנו לימוד סמוכים בין שני פסוקים כאשר הפסוק השני פותח בתבנית טעמים מרכא טפחא וזה כעין מדה (כב) מל"ב מידות מכתוב

שחבירו (ט: שלפניו) מלמד עליו. (כב) מדבר שחבירו מוכיח עליו, (כג) מדבר שהוא מוכיח על חבירו (ט: שאחרי),

מ-**[בבלי סוכה מ,ב]** ומ-**[רמב"ם שמיטה ויובל פ"ו ה"ח]** למדנו שפרי ראשון של שביעית קדוש ונקח במכירה ותופס דמיו. הנקח

במכירה נלמד מפסוקים סמוכים, שלדעתנו הם (כה,ב) העובר ל- (כה,ג) וסיומו סמוך ל- (כה,ד) המלמד מפורשות על מכירה.

שלב (א) מלת **(וי' בהר כה,ג) קדש** מלמדת על קודש כללי וקדושת פירות יובל ושביעית.

שלב (ב) **(וי' בהר כה,ג) בשנת היובל** - מרכא טפחא בראש פסוק כלימוד סמוכים המקבל משהו מהפסוק הקודם וזה מה קדש תופס

את דמיו ואסור גם שביעית תופסת דמיה ואסורה.

שלב (ג) לפי הרמב"ם רבי אלעזר אומר שפרי ראשון נקח במכירה וגם רבי יוחנן אומר שפרי ראשון נקח במכירה. לכן אפשר לקחת

את הסבר **[בבלי סוכה מ,ב]** על דברי רבי אלעזר גם עבור ר' אלעזר וגם עבור דברי ר' יוחנן. מאי טעמא דרבי אלעזר - דכתיב **(וי'**

בהר כה,ג) בשנת היובל הזאת וגו' וסמין ליה **(וי' בהר כה,ד) וְכִי-תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר** - דרך מקח, ולא דרך חילול.

נשים לב שקטע הפסוק המובא **(וי' בהר כה,ג)** מסתיים "וגו' " משמע שאפשר שהלימוד של סמוכים בא מהמשך הפסוק.

הפסוק המלא **(וי' בהר כה,ג) בשנת היובל הזאת תשבו איש אל אחרתו:**

אֶל-אֶחָתוֹ - סלוק כמגביל, האיש נפרד מאחוזתו בדרך כלל במכירה (ולא נתחשב במיעוט שלפעמים במתן מתנה, או כנמכר לעבד).

וכך כאשר **(וי' בהר כה,ג) תשבו איש אל אחרתו:** תשובו במקח הנלמד מהסמיכות אל הפסוק הבא **(וי' בהר כה,ד) וְכִי-תִמְכְּרוּ מִמֶּכֶר**

ב"ה טוב טעם ודעת למדני (טטור"ל) כי במצוותך האמנותי – תהלים קי"ט, שם; טעמי המקרא והתורה שבעל-פה, התשע"ח
תמצית ההשקפה: אתנח, סלוק – סוף-ספוק (נקראים קוסרים ותפקידם) – להגביל; מונח – רבוי; מקור פשטא – מוציא ממשט; מרא – מאריך; רבוי; דרגא – מצרף; תביר – מחלק; מעט, לא ממש; טפא – טרףא – שני
משמעות, רבוי ממשט; מרא – קב' שעשויה לגדול, תור לרבות, מכל מקום; דרגא תביר טפא – קבוצה עם הלכה שיה לפרטיה; מרא תביר טפא – קבוצה עם הלכה לא שיה לפרטיה; תביר מרא טפא – קבוצה שההלכה
היה רק על חלק מפרטיה; מקף – רב-מטעם, בד"כ מצב אחד נדרש; סק' 1 – סדור שנהלף, השלם והחלק נדרשים; זרקא סגל – מוסף מהענין על הענין או גורע ממנו; פשוט, 1; זק-קטן – 2; זק-גדול – 3;
רביע – 4; ... זק-קטן ... זק-קטן בחצי ספוק – הקש; השלישית: (קטנא – סדר קדמות; אלא = גרש = גרשי"ם – יוצא מהענין; קטנא ואולא – מלמד) דרוש בפסוק בכעין חלק מ"ג מדות ד' ישמעאל; תלישא-קטנא = תראא –
דרוש בפסוק שער, מוציא, עקרה; תלישא-גדולה = תלישא – דרוש בפסוק ולפניו שער, מוציא, עקרה; פור – דרוש מהפסוק רעיון לנושא אחר בהלכה.

דרך מקח, ולא דרך חילול. גם פרי שביעית יצא במקח ולא בחילול.

סוגיה (ב) פרי שביעית תופס דמיו.

ויקרא בהר כה,יב: פי יגבל הוא קדש תהנה לכם. מלת (וי' בהר כה,יב) **קדש** מלמדת (א) על קודש באופן כללי (ב) קדושת פירות יובל ושביעית באופן פרטי. לקודש באופן כללי יש מערכת הלכות של קודש החלה גם על קודש פירות יובל ושביעית עם שניים מסוימים.

אחת מן ההלכות האלו "קדש תופס דמיו ויוצא לחולין" משתנה בפירות יובל ושביעית כנאמר ב-[**בבלי סוכה מ,ב**] אי מה **קדש** תפס דמיו ויוצא לחולין (טט: הפריט הראשון שהיה קודש יוצא לחולין וכסף הפדיון נתפס בקדושה), אף שביעית תופסת את דמיה ויוצאת לחולין – תלמוד לומר (וי' בהר כה,יב) **תהנה** – בהוייתה תהא (טט: פרי ראשון של יובל ושביעית נשאר בקדושתו גם כאשר מוכרים אותו וגם הכסף ששולם בעדו או חליפיים אחרים מתקדשים). ויוסבר ע"פ תבניות הטעמים כלהלן.

טעם מלת (וי' בהר כה,יב) **קדש** – טפחא בתפקיד שני ורבוי. (וי' בהר כה,יב) **תהנה לכם** – מונח כרבוי, אתנח כמגביל,

הגמרא למדה ממלת (וי' בהר כה,יב) **תהנה** – בהוייתה תהא, טעם מלת **תהנה** – מונח כרבוי מרמז לכך שאף-על-פי שהפרי הראשון עשוי להימכר פעמים רבות, טעם מלת **לכם** – אתנח מגביל, ומרמז שכל הדמים שהתקבלו מכל המכירות נתפסים בקדושת שביעית של הפרי הראשון. וכדוגמא שהובאה ב-[**מתיבתא ז**] **סוכה אליבא דהלכתא מ,ב**, פניני הלכה] וכתב ב-[**שור' מנחת יצחק ח"ו סי' קכט**] ... (כגון מוכר תבואה לטוחר המוכר אותה לביח"ר ליצור קמח המוכר קמח למאפיה או לייצור אטריות המוכר מוצר לסיטונאי המוכר לקמעונאי המוכר לצרכן. כל הכסף מכל המכירות נתפס בקדושת שביעית)

סוגיה (ג) הלכות פרי שני.

טעם מלת (וי' בהר כה,יב) **קדש** – טפחא בתפקיד שני ורבוי. לעיל עסקנו בשנוי ורבוי בפרי ראשון בלבד. עתה נעסוק בשנוי בפרי שני, שנתפס בקדושת פרי ראשון, אבל אותו אפשר למכור או לחלל (לפדות) הכסף יתקדש, והוא יצא לחולין. ע"פ רש"י בגמרא: פסוק (וי' בח' כז,ו) מלמד שבהמה טמאה שהוקדשה (שהיא כעין פרי שביעית ראשון) תפדה (=חילול) ו**תקדש** ו**תקדש** או תמכר ו**תקדש** ותצא לחולין. כסף הפדיון (=חילול) או המכירה נתפס בקדושה והוא כעין פרי שני. המקור לכך ב-[**תנ"כ וי' בחקתי פרק יב כז,ו**] (א) (וי' בח' כז,ו) **ואם בפהמה הטמאה וקדשה בערף מה ת"ל**, לפי שנאמר (וי' בח' כז,ו) **בשקל הקדש**, יכול אין לי אלא סלעים של הקדש, מגין לרבות דבר המטלטל, ת"ל **וקדשה**, לרבות דבר המטלטל. וא"כ למה נאמר **בשקל הקדש**, פודה בכל דבר שהוא מטלטל ובלבד שהוא צריך (טט: בסוף) לישום בכסף, אמר תלית זו תחת חמור זה יצא לחולין וצריך לעשות דמים (טט: לכתחילה להשלים בשווי בין הפרטים, אבל בדיעבד לא חייב).

ב-[**בבלי סוכה מ,ב**] עד כאן ובדוגמא ראינו כיצד פרי ראשון של יובל ושביעית תופס את דמיו כאשר מוכרים אותו או מוצרים ממנו. המשך [**בבלי סוכה מ,ב**] מברר מה קורה כאשר מחליפים פרי שביעית ראשון למשהו אחר, בדוגמא של הגמרא אוכל אחר.

[**בבלי סוכה מ,ב**] הא כיצד? לקח בפירות שביעית בשר – אלו ואלו מתבערין בשביעית, לקח בבשר דגים – יצא בשר ונכנסו דגים, לקח בדגים יין – יצא דגים ונכנסו יין, לקח ביין שמן – יצא יין ונכנסו שמן. הא כיצד? אחרון אחרון (טט: מהמחליפים) נכנס (בקדושת) שביעית, ופרי עצמו (פרי השביעית הראשון) אסור. מדתני (טט: כי למד במשנה) לקח לקח אלמא: דרך מקח – אין, דרך חילול – לא. תניא כוותיה דרבי יוחנן: אחד שביעית ואחד מעשר שני מתחליין על בהמה חיה ועוף, בין חייין בין שחוטין, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: על שחוטין – מתחליין, על חייין – אין מתחליין, גזירה שמא יגדל מהן עדרים.

בקודש שאינו פירות שביעית אפשר לפדותו ובמה שפודין נתפס לקודש והנפדה יוצא לחולין. הגמרא תיארה שרשרת חילופין כזאת. נשים לב שהחליפין אינם בין דברים בעלי אותו ערך, ולא מצוין שצריך שוויון ערך כספי בין המוחלף למחליף (למשל כנלמד בבבלי נזיר ל, לג, פיהמ"ש רמב"ם נזיר פ"ה, מ"ב).

בקודש באופן כללי יש לימוד כגון [**בבלי קידושין יא,ב**] ואמר שמואל: הקדש שוה מנה שחיללו על שוה פרוטה – מחולל! [**רמב"ם ערכין וחרמין פ"ז, ה"ח**] אחד קדשי בדיק הבית ואחד קדשי מזבח שנפל בהן מום אין פודין אותן לכתחילה אלא בשוייהן, ואם עבר וחללן על פחות משווייהן אפילו הקדש שוה מאה דינר שחללו על שוה פרוטה הרי זו פדוי ויצא לחולין ומותר ליהנות בו, ומדברי סופרים שהוא צריך חקירת דמים וחייב להשלים את דמיו. אפשר בדרך זאת לחלל את הפרי שני על שוה פרוטה.

[**מתיבתא ז**] **סוכה**, ביאור הגמרא בגרסת **אוצר החכמה הערה ט**] לגבי הקדש שנינו (ב"מ מ). 'הקדש שוה מנה שחיללו על שוה פרוטה מחולל' וכתב הר"ש סיריליאו (שביעית פ"ט ה"ח ד"ה לענין קנייתן), שכשם שבזמן הזה מותר לכתחילה לחלל הקדש ששוה הרבה על שוה פרוטה, כך גם בפירות שביעית מותר לחלל לכתחילה (בפירות שניים כמבואר בסמוך) פירות רבים על שוה פרוטה אולם החזון איש (שביעית סי' כה סק"ה) הקשה על דבריו, הרי לענין שביעית אין חילוק בין בזמן הבית לזמן הזה ואף הוכיח ממשמעות סוגייתנו (לקמן מ"א), שהגמרא חיפשה תקנה בלקיחת פירות בזמן הזה, הרי שלכתחילה אין לעשות כן. וראה ברש"י (ב"מ שם ד"ה מחולל), שהטעם שמועיל לחלל הקדש על שוה פרוטה הוא משום שאין הונאה להקדש ואם כן לכאורה לא שייך טעם זה בשביעית. וראה בדברי ביאור הגר"א (י"ד סי' רצד אות כ) מה שדן בענין זה אולם התוספות רי"ד (ב"מ שם ד"ה הקדש) כתב שכיון שההקדש נתפס על ממון כל שהוא בתמורתו, מיד כבר אין מועלים בו והוא יוצא לחולין. ולכאורה, טעם זה שייך אף בקדושת שביעית. וכתב רש"י (ד"ה אדם), שעיקר האיסור הוא הזריעה והזמירה ואיסור זה של סחורה הוא האיסור הקל וביאר השולחן ערוך (על הערוך, ערך אבק), שאין כוונת רש"י לגרע איסור קצירה ובצירה, אלא נקט את האיסורים שהוזכרו בתחילת לשון הפסוק. והתוספות (ד"ה אבקה) כתבו שעיקר האיסור הוא בחרישה וזריעה ואיסור זה של סחורה אינו אלא עשה בעלמא.

לגבי מעשר שני יש משניות אחדות העוסקות בחילול מעשר שני בכחות משווי המעשר שני או בפדיון ללא הספת חומש.

[**משנה מע"ש פ"ד, מ"א**] [*] המולין פירות מעשר שני ממקום היוקר למקום הזול או ממקום הזול למקום היוקר פודהו כשער מקומו ... [פיהמ"ש רמב"ם] אם עבר והולין, אבל לכתחילה אסור לעשות כן אלא פודהו במקומו או מעלהו לירושלם. [**משנה מע"ש פ"ד, מ"ב**] [*] פודין מעשר שני בשער הזול כמות שהחנוני לוקח לא כמות שהוא מוכר ... ראה [**רמב"ם הל' מעשר שני ונטע רבעי פ"ד, יח, יט וכסף משנה ורדב"ז שם**]. [**משנה מע"ש פ"ד, מ"ד**] [*] מערימין על מעשר שני כיצד אומר אדם לבנו ולבתו הגדולים לעבדו ולשפחתו העברים הילך מעות אלו ופדה לך מעשר שני זה ... (כי חוסך בזה את החומש שאם בעל הבית הוא הפודה חייב בו) (וי' בהר כה,יד) **וי-תמכרו ממכר** (וי' בהר כה,יד) **וי-תמכרו** – מקף כרב-משמעות מלת מכירה.

[**רש"י**] עה"ת (וי' בהר כה,יד) **וי-תמכרו וגו'** – (משמע א) לפי פשוטו כמשמעו. (משמע ב) ועוד יש דרשה מגין כשאתה מוכר, מכור לישראל חברך, וגו' [**בבלי סוכה מ,ב**] (וי' בהר כה,יד) **וי-תמכרו וגו'** – (משמע א) בפרי שביעית ראשון מכירה בלבד (משמע ב) בפרי שני מכירה או חילול הנקרא פדיון